

**Rural Studies -verkosto
innovatiivisena yliopistokumppanuutena
Toiminnan vuodet 2002–2006**

*Toimittaneet
Torsti Hyyryläinen
Eeva Uusitalo*

Rural Studies -yliopistoverkosto
Rural Studies -julkaisuja 1/2006

Rural Studies -koordinaatioyksikkö
Helsingin yliopisto
Ruralia-instituutti
Lönnrotinkatu 7
50100 Mikkeli
www.ruralstudies.fi

Kannen kuva:
Taiton kuvat: Verne Hyyryläinen, Rural Studies -arkisto

Taitto:
Työhuone, Tuula Virtanen

Paino:

ISSN 1795-9241
ISBN

Sisältö:

Esipuhe	4
I Rural Studies yhteiskunnallisessa ja akateemisessa viitekehyksessä	0
<i>Hannu Katajamäki</i> Rural Studies akateemisena interventiona	0
<i>Torsti Hyyryläinen</i> Monitieteiset maaseutuopinnot sosiaalisena innovaationa	00
II Opiskelu ja opettaminen Rural Studies -verkostossa	00
<i>Eeva Uusitalo</i> Rural Studies -opinnot opiskelijoiden kokemana uutuuksena	00
<i>Ulla-Mari Heiskanen</i> Rural Studies -opinnoista tutkijaksi ja kehittäjäksi	00
<i>Laura Jänis</i> Rural Studies -opinnoista työelämään ministeriöön	00
<i>Ilkka Lehtola</i> Kokemuksia opettamisesta ja oppimisesta Rural Studies -verkostossa	00
III Rural Studies aine- ja erillislaitosten välisenä osaamisena ja kumppanuutena	00
<i>Toivo Muilu</i> Rural Studies -verkosto ainelaitoksen näkökulmasta	00
<i>Pirjo Siiskonen</i> Rural Studies -aloitteesta verkoston koordinointiin	00
LÄHTEET	00
LIITEOSA	
Kuvaus Rural Studies -verkoston toiminnasta	00
Rural Studies opiskelijatilastoja 2002–2006.....	00
Rural Studies -koordinaatioryhmä kumppanuuden alkuna	00
Rural Studies -johtokuntien jäsenet	00
Rural Studies -opettajat 2002–2006	00
Rural Studies -verkoston koordinaatiohenkilöstö 2001–2006	00

Esipuhe

Tässä julkaisussa Rural Studies -verkostoon eri rooleissa sitoutuneet ihmiset kirjoittavat omia kokemuksiaan selkänäjana käyttäen siitä, miten Rural Studies on synnyttänyt uutta yliopistojen välistä toimintaa maaseutualalla. Olemme keränneet energioita muistelemalla. Aktiivinen muistelemisenkin on tietynlaista pysähtymistä. Mitä on tapahtunut? Miten tähän on tultu? Tällainen pohdinta on opettavaista, mutta se auttaa myös orientoitumaan ja rakentamaan tulevaa.

Pyysimme kirjoittajiksi verkoston synnyttämisessä ja sen toiminnan toteuttamisessa mukana olleita henkilöitä. Kaikki suostuivat empimättä. Ajatuksemme oli, että jokainen kertoo omasta näkökulmastaan, millaisissa tapahtumaketjuissa syntyi Rural Studies. Lopputulokseksi muodostui ajallisesti rinnakkaisia ja lomittaisia kuvauksia, joiden painotukset vaihtelevat muodostaen kuitenkin lopulta suhteellisen yhtenäisen tarinoiden ja kokemusten kudelman.

Kirjan kerronta kiertää yleisen kautta yksityiseen. Ensimmäisessä osassa haetaan Rural Studies -verkoston synnyn yhteiskunnallisia ja akateemisia reunaehtoja. Seuraavassa osassa keskitytään verkoston olemassaolon polttopisteeseen, maaseutuopetukseen. Siinä kohtaavat opiskelijoiden ja opettajan näkemykset ja kokemukset Rural Studies -verkostosta oppivana vuorovaikutuksena. Kolmannessa osassa kerronta tarkentuu yliopiston ainelaitoksen, oppiaineen ja erillislaitoksen näkökulmista. Kirjoitusten väliin olemme koonneet matkan varrella luotuja Rural Studies -tuotoksia.

Kirjoituskokoelman julkaiseminen ajoittuu verkoston kehityksen merkittävään taitekohtaan. Takana ovat vauhdikkaat rakenteiden ja sisältöjen luomisen vuodet, edessä uudet haasteet toiminnan vakiinnuttamisesta pyörteisessä korkeakoulupoliittisessa kilpailutilanteessa. Opetusministeriön hankerahoitus päättyy vuodenvaihteessa 2006. Tämä katsaus on erinomaisesti palvellut myös yhdenaikaisesti edennyttä strategia-työtä, jossa luodataan seuraavia Rural Studies -verkoston toimintavuosia 2007–2009.

Opetus tulee varmasti pysymään verkoston ydintehtävänä, mutta sen rinnalle nousee tutkimus ja siten luontevasti myös maaseutuun erikoistuneiden maistereiden tohtori-koulutus. Yhteistyön laajeneminen kansainvälisesti, mutta myös kotimaisiin ammatti-korkeakouluihin ja eri alojen aineverkostoihin on ajankohtaista. Lisäksi yliopistojen kolmannen tehtävän, eli yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen muotona verkoston asemaa ja roolia on perusteltua täsmentää.

Kaikkia julkaisun tekemiseen osallistuneita yhteisesti kiittäen toivomme, että julkaisu kulkeutuu entisten, nykyisten ja tulevien Rural Studies -ystävien käsiin.

Mikkelissä aivan tavallisena perjantaina 8.12.2006

Torsti Hyyryläinen ja Eeva Uusitalo

Rural Studies yhteiskunnallisessa ja akateemisessa viitekehyksessä

Tässä osassa Rural Studies asemoidaan osaksi laajempaa yhteiskunnallista ja akateemista kehystä. Professori Hannu Katajamäki luo kirjoituksessaan katsauksen maaseutualan kehityshistoriaan ja tarkastelee maaseutuopetusta erityisesti akateemisena ja opillisena interventiona. Verkostojohtaja Torsti Hyyryläisen artikkelissa näkökulma tarkentuu maaseutualan erityispiirteisiin ja erityisesti hankkeen koordinaatioprosessiin.

kuvasivu/ Tertin joukkokuva

kuvateksti:

*Rural Studies -koordinaatioryhmän ensimmäinen suunnittelukokous Tertin kartanossa
Mikkelissä 1.-2.2.2002 henkilöt.....
Kuva: Rural Studies -arkisto*

Rural Studies akateemisena interventiona

Hannu Katajamäki

professori, Vaasan yliopisto, aluetiede

Suomalaisen maaseutututkimuksen ja -opetuksen valtavirta on ollut kiinnostunut maa- ja elintarviketaloudesta, metsätaloudesta sekä kala- ja riistataloudesta. Näihin maaseudun perinteisiin toimintoihin liittyvään opetukseen ja tutkimukseen on tarkoitettu Helsingin yliopiston maatalous- metsätieteellinen sekä Joensuun yliopiston metsätieteellinen tiedekunta. Lisäksi on useita maa- ja metsätalouteen erikoistuneita valtion tutkimuslaitoksia, joista tärkeimmät ovat Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT), Metsätutkimuslaitos (METLA) sekä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL).

Maaseutututkimuksen uusi perinne

Maa- ja metsätalouden vahvojen koulutus- ja tutkimusyksiköiden ulkopuolella maaseutu on kiinnostanut yksittäisiä tutkijoita. On myös järjestetty yksittäisiä luentokursseja ja seminaareja. Kansatieteessä on tehty 1900-luvun alkupuolelta alkaen maaseutukulttuuriin ja kylien muutokseen liittyvää tutkimusta. Historiantutkijoista erityisesti akateemikko Eino Jutikkala on tehnyt merkittävää työtä selvittäessään Suomen maatalouden kehityskaaria. Sosiologit ovat olleet kiinnostuneita maaseutuyhteisöistä ja viljelijäperheistä sekä talonpoikaisen elämäntavan muutoksista. Erityisen vahvaa sosiologista maaseutututkimusta alettiin tehdä 1970-luvulla Joensuun yliopistossa.

Maantieteessä maatalouteen liittyvä tutkimusperinne on vahvaa. Erityisesti professori Uno Varjon tutkimukset olivat aikanaan huomionarvoisia. Maantieteilijät alkoivat 1970-luvulla kiinnostua maatalouden ohella myös muista maaseudun ilmiöistä. Oulun yliopistossa professori Eino Siuruainen teki mielenkiintoisia avauksia Pohjois-Suomen maaseudun suuntaan. Tampereen yliopiston aluetieteen professori Lauri Hautamäki teki uraauurtavaa työtä soveltaessaan toimintatutkimuksen ideoita suomalaisissa kylissä. Hautamäen käynnistämän Kylätutkimus -76:n ansiosta voimistui kehitys, jonka lopputuloksena Suomessa toimii tällä hetkellä lähes 4 000 kylätoimikuntaa. Kylätoiminnan piirissä syntyneellä osaamisella oli tärkeä rooli, kun Suomen EU-jäsenyyden jälkeen alettiin soveltaa käytäntöön EU:n maaseutukehittämisen välineitä, erityisesti Leader-yhteisöaloitetta.

Hautamäen ansiosta Suomeen syntyi maaseutututkimuksen perinne, jossa tutkimuksen ja käytännön yhteys on poikkeuksellisen tiivis. Hautamäen esimerkki velvoittaa myös uusia maaseutututkijasukupolvia: syvähenkiseen maaseutututkimukseen pyrkivät eivät voi olla pelkkiä kamarioppineita, vaan heillä tulee olla elävä ja monipuolinen suhde maaseudun perustason ilmiöihin.

Eri tieteenaloilla ja eri yliopistoissa tehty maaseutututkimus voimistui 1980-luvun aikana. Tärkeä kehityssysäys saatiin, kun Helsingin yliopisto päätti 1988 perustaa Sei-

näjoelle ja Mikkeliin Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskukset¹. Niiden tehtäväksi määriteltiin maaseudun uusiin mahdollisuuksiin liittyvien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden käynnistäminen. Tavoitteena oli avata ovia perinteisen maa- ja metsätaloustieteellisen tutkimuksen ulkopuolelle. Maaseutu haluttiin nähdä elimellisenä osana yhteiskunnallisia prosesseja, monien ammattien ja paikallisyhteisöjen mosaiikkina. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan vielä puhuttu maaseudun uusiin haasteisiin liittyvistä maisteri- ja tohtoriopinnoista. Koulutukselliset haasteet liitettiin avoimeen yliopistoon ja täydennyskoulutukseen.

EU-jäsenyys korostaa uuden maaseutututkimuksen ja -opetuksen tarvetta

Aikanaan perinteisen maa- ja metsätaloudellisen maaseutututkimuksen ja uuden monitieteisen suunnan välillä oli jännitteitä. Vähitellen luonteva työjako on kuitenkin löytynyt. On oivallettu, että maaseudun laaja-alainen huomioonottaminen edellyttää perinteisten elinkeinojen tutkimuksen ohella myös uusien toiminnallisten suuntien tutkimusta. Tarvitaan myös välineitä, joiden avulla voidaan laaja-alaisesti vaikuttaa maaseutukehitykseen. Uuden tutkimussuunnan tehtäviin kuuluukin luontevasti myös maaseutupolitiikan sisältöä kehittävien tutkimusten tekeminen. Tästä suunnasta paikantuu myös merkittäviä koulutustehtäviä.

Suomen liittyttyä EU:n jäseneksi maatalouden rakennemuutos kiihtyi. Tämän seurauksena maaseutupolitiikka vahvistui 1990-luvun aikana. Valtioneuvoston asettamasta Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmästä kehittyi tärkeä hallintojen välinen elin, jonka tehtävänä on edistää maaseudun monipuolista kehittämistä, niin sanottua laajaa maaseutupolitiikkaa². EU-jäsenyyden myötä tuli myös entistä ilmeisemmäksi monimuotoista, uutta maaseutua edistävän tutkimuksen ja opetuksen tarve.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmällä on käytettävissään jonkin verran määrärahoja maaseudun uusia toiminnallisia suuntia luotaavien tutkimusten käynnistämiseen. Rahat ovat kuitenkin minimaalisia perinteiseen maa- ja metsätaloudelliseen tutkimukseen verrattuna. Uuden maaseudun tutkimuksen tarpeiden ja resurssien välillä havaittiin 1990-luvun lopussa olevan vuosi vuodelta levenevä kuilu.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän yksi tärkeimmistä tehtävistä on maaseutupoliittisten kokonaisohjelmien laatiminen³. Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma on yksi neljästä kansallisesta aluekehitysohjelmasta. Muut ovat aluekeskus-, osaamiskeskus- ja saaristo-ohjelma. Vuonna 2000 valmistuneessa maaseutupoliittisessä kokonaisohjelmassa "Ihmisten maaseutu – tahdon maaseutupolitiikka" esitettiin maaseutututkimuksen tukevoittamista⁴. Haluttiin pidempiä tutkimuksellisia kaaria eikä pelkästään yksittäisiä muutaman kuukauden tutkimushankkeita. Nähtiin myös välttämättömäksi, että uuden maaseutututkimuksen lähtökohdista kehitetään uudenlaista maaseutuun liittyvää yliopisto-opetusta.

¹ Nykyään Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskusten nimi on Ruralia-instituutti (www.helsinki.fi/ruralia)

² Katso tarkemmin: www.maaseutupolitiikka.fi

³ Maaseutupoliittisia kokonaisohjelmia on laadittu kaikkiaan neljä, ensimmäinen julkaistiin vuonna 1991

⁴ Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma 2000

Ideat maaseudun professoriverkostosta ja Rural Studies -opetuksesta tulevat todeksi

“Ihmisten maaseutu” -ohjelmassa esitettiin, että monitieteisen kaupunkitutkimuksen lailla myös monitieteiseen maaseutututkimukseen tarvitaan professuureja. Toinen ohjelman tärkeä avaus liittyi maaseutuopetukseen. Olisi perustettava opetusverkosto, joka kouluttaisi uuden vuosituhannen maaseutumaistereita ja -tohtoreita. Tässä opetusverkostossa tarvittaisiin uusien professoreiden työpanosta tutkijoina ja opettajina. Mielenkiintoista oli, että nämä merkittävät korkeakoulupoliittiset avaukset eivät lähteneet yliopistoista, vaan maaseutupolitiikan yhteistyöryhmästä. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän pääsihteerin, professori Eero Uusitalon rohkean työn ja vuonna 2003 maa- ja metsätalousministerinä olleen Jari Koskisen ennakkoluulottomuuden tuloksena Suomeen päätettiin perustaa useita määräaikaista ja eri tieteenalolle sijoituvia maaseutualan professuureja. Nykyisin näitä professuureja on kaikkiaan kymmenen.

Jo ennen tuota päätöstä professuureista Ruralia-instituutin Mikkelin yksikkö oli ryhtynyt innostamaan suomalaisia maaseutututkijoita pohtimaan maaseutuopetusta. Syntyi usean yliopiston yhteinen maaseutuopetuksen suunnitteluasetelma, joka ripeästi konkretisoitui Rural Studies -verkostoksi. Viidessä vuodessa verkostosta on tullut kymmenen yliopiston laajuinen ja kaksikielinen, sillä viimeisimpänä liittyi mukaan Åbo Akademi. Suomalaiset maaseutututkijat ovat suunnitelleet ja toteuttaneet itse, itsenäisesti ja vahvasti sitoutuen oman näköisensä ja uuden vuosituhannen maaseudun tarpeita vastaavan opetuskokonaisuuden. Rural Studies on esimerkki rakenteellisesta kehittämisestä. Opetusverkoston avulla olemassa olevat voimavarat on yhdistetty uudella tavalla. Voittajia ovat suomalainen maaseutu, opiskelijat ja yliopistojen välinen yhteistyö.

Maaseutu on Suomessa lähellä. Suomi on myös jatkossa poikkeuksellisen maaseutumainen maa. Maaseudulla lymyää monia mahdollisuuksia, jotka liittyvät Suomen kansainväliseen kilpailukykyyn, menestymiseen globalisaation virroissa. Muutama kaupunkiseutuun takertuva Suomi ei ole valovoimainen eikä iskukykyinen. Maaseudun uusien mahdollisuuksien jättäminen tieteellisen työn tai ylimmän akateemisen opetuksen ulkopuolelle ei ole perusteltua. Suomen maaseutu ei myöskään menesty viivytystaisteluun vyötetyllä tutkimuksella ja opetuksella, vaan uusien mahdollisuuksien rohkealla, jopa yltiöpäisellä luotaamisella. Tässä työssä Rural Studies -verkostolla on kunniatehtävä.

Mase on mun juttu (eli Ruris-Rap)

Tää mase on mun juttu,
ei oo sekasin huttu,
eikä velli,
sen tietää joka Elli,
Eero ja Eikka.
Maaseudun kehittäminen
on viilee keikka.

JOU

Tää ruris on mun juttu,
me ollaan jo koluttu
koko Suomen mase,
onnex on positiivinen tase
eikä mase oo menny konkkaan
vaikka sektorisuharit on vetäny lonkkaa.

JOU

Tää mase on mun juttu,
mut hei dude [duud], älä rupee turhii hankkeita säätään,
jos et osaa päättää,
millast riimii haluut keittää, kehiin heittää,
kato, rahat tässä palaa ja hermot breikkaa,
kun täytyy vääntää projektikeikkaa.
Mut hei, me ollaan professionellejä, originellejä,
ei mitään paperipellejä.
Pannaan peliin koko piiri tuttu,
ja tehdään masesta vielä mageempi juttu.

JOU

(sanat: Eeva ja MC Taulukko)

Ruris-rapin ensiesityksessä professori Hannu Katajamäki ja verkostojohtaja Torsti Hyyryläinen Koskentalalla Haukivuorella 8.9.2004

Monitieteiset maaseutuopinnot sosiaalisena innovaationa

Torsti Hyyryläinen

Verkostojohtaja, Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti

Tarkastelen Rural Studies -verkostoa sosiaalisena/yhteiskunnallisena innovaationa. Perustelen näkökulmaani sillä, että nykyinen opintokokonaisuus on sekä toimintatavaltaan että sisällöltään pääosin uutta yliopistollisen maaseutuopetuksen kentässä. Kuvaan mukana olleen näkökulmasta maaseutuopintojen kokonaisuuden syntyä ja kehitystä. Käytännössä kyse on ollut hyvästä yhteistyöstä monien tahojen, erityisesti yliopistoissa toimivien tutkijoiden ja opettajien kanssa. Toisaalta kyse on ollut oikea-aikaisesta aloitteesta. Välineitä on saatu nykyisin niin tutuksi tulleen hanke-toiminnan kautta, josta syystä tietyt hankkeetkin ansaitsevat tulla kirjatuiksi.

Verkoston synnyn yhteiskunnallisia myötätuulia

Sosiaalinen innovaatio voidaan määritellä yhteiskunnalliseksi uudistukseksi, joka luo uuden tavan toimia yhdessä, yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Sosiaaliset innovaatiot ovat kulttuurisidonnaisia prosesseja, joiden synty edellyttää aina: a) otollista historiallista tilannetta ja b) aktiivisia ja luovia toimijoita, jotka esittävät uusia ideoita ja hyödyntävät mahdollisuudet niiden toteuttamiselle. Pelkkä idean esittäminen ei siis riitä, vaan sille on löydettävä sosiaalinen konteksti, jonka hyväksymänä ja ”suojassa” idean toteutusta voidaan edistää. Käytännössä kyse on ajoituksesta ja otollisten tilanteiden tajusta.

Maaseutuopintojen kulttuurinen mahdollistuminen

Tulkitsen maaseutuopintojen mahdollistumisen liittyvän vuosituhannen vaihteessa Suomessa vahvistuneisiin virtauksiin, jotka toivat maaseutua esille, ei vain uhkien, vaan myös mahdollisuuksien valossa. EU-jäsenyyden kipeimmistä vastakkainasetteluista alettiin 1990-luvun lopulla toipua. Jäsenyydestä ei tullutkaan Suomen maaseudun tuho. Päinvastoin kaupunkien läheisen maaseudun myönteisen kehityksen virrassa myös muiden maaseutualueiden muuttoliikkeessä alkoi tapahtua eurooppalaiseen tapaan siirtymää kaupungeista maaseutumaisiin ympäristöihin.

Tämä myös vastakaupungistumiseksi luonnehdittu prosessi on muualla Euroopassa toteutunut pari vuosikymmentä aiemmin. Maaseutuasuminen on nykyisin Suomessakin entistä useammin tietoisien tavoittelun kohteena. Myös niin sanottu kakkosasuminen maaseudulla on voimakkaasti lisääntynyt. Tilastollisesti kaupungeista maalle muuttaa tällä hetkellä yhtä paljon ihmisiä kuin maalta kaupunkiin. Tämä kehityskulku liittyy arvostusten muutokseen sekä elämäntapaan liittyviin uusiin muotoihin. Tässä kokonaisliikედinnässä myös ihmisten maaseutukuva muuttuu.⁵

⁵ Woodward–Kováč–Halfacree 2002, Kumpulainen 2006, Aho–Ilola 2006, Kytö–Aatola 2006, Tuorila 2006

Muuttumassa on myös maaseudun merkitys yhteiskunnassa. Maaseutua ei enää nähdä vain yhden tuotannonalan, maatalouden, supistuvana toimintapiirinä, eikä sitä koeta aiempien vuosikymmenten tapaan yhteiskunnan tukien varassa eläväksi rasitteeksi. Kansalaisten keskuudessa maaseudun arvostus on vahva: yli 90 % suomalaisista antaa tukensa maaseudun kehittämiseksi⁶. Oleellisinta on tässä yhteydessä huomata diskurssin muutos: maaseutu argumentoidaan entistä useammin *mahdollisuuksien*, ei vain uhkien kautta. Ilman tätä muutosta ei maaseutuopintojakaan olisi.

Myötätuulen tekijöitä ja mahdollisuuspuheen kantajia

Yleistäen voidaan sanoa, että elämä maaseudulla on ollut yhteiskuntatieteilijöiden tutkimuskohteena niin pitkään kuin on ollut yhteiskuntatieteiä. Yksittäisinä opintoina maaseutukysymykset ovat jo pitkään olleet esillä myös yliopisto-opetuksessa. Maaseutua ei kuitenkaan nähty sellaisena kysymyksenä, että se olisi ansainnut aivan oman tutkimus- tai opetusalan. Maaseutukysymyksiin ei siksi ole voinut suomalaisissa yliopistoissa erikoistua ennen monitieteisten maaseutuopintojen syntyä. Maaseutuopintojen aseman vahvistumisen taustalla voidaan kuitenkin perustellusti nähdä suhteellisen pitkä historiallinen pyrkimysten kehityskaari.

Maaseutukysymys ajankohtaistui Suomessa 1960- ja 1970-lukujen suuren rakennemuutoksen keskellä. Suuri muutto herätti sekä tutkijat että maaseudun tulevaisuudesta huolestuneet päättäjät ja virkamiehet. Tuossa liikehdinnässä alkuun pantiin niin kylätoimintaliike kuin maaseutupolitiikkakin. Tästä voidaan kuvaavana episodina mainita Maaseudun suunnittelun seuran perustaminen Helsingissä vuonna 1971. Se toimi parinkymmenen vuoden ajan lähinnä valtionhallinnon virkamiesten ja tutkijoiden foorumina, joka kantoi osaltaan mahdollisuuspuhetta maaseutututkimuksesta, -politiikasta ja maaseudun kehittämisestä.⁷

Myös yliopistomaailmassa tehtiin tärkeitä aloitteita ja avauksia. Esimerkiksi Joensuun yliopistoon perustettiin jo vuonna 1971 Karjalan tutkimuslaitos, jonka tutkimusprofiiliin maaseudun elinolojen tutkimus tuli vahvasti kuulumaan. Opetukseen liittyen 1980-luvun puolivälissä Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteelliseen tiedekuntaan suunniteltiin yhteiskuntatieteellisen maaseutututkimuksen / maaseutusosiologian professuuria. Professuuria ei kuitenkaan Helsingin yliopistoon tullut.

Hieman myöhemmin Euroopan laajuinen maaseutukampanja (1988) nosti konkreettisesti ja laajasti esiin maaseudun uhkaavat kehitysnäkymät. Syntyi yhteiskunnallinen keskustelu, joka avasi tietä aiempaa aktiivisemmalle maaseutupolitiikalle. Helsingin yliopisto päätti tuossa tilanteessa investoida perusopetuksen ja -tutkimuksen sijaan soveltavaan tutkimukseen ja koulutukseen. Tarkoitusta toteuttamaan se perusti Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskukset Mikkeliin ja Seinäjoelle vuonna 1988. Yksiköiden toiminta-ajatuksena oli välittää tutkimustietoa maaseudun kehittämisen tueksi, käytännössä siis kouluttaa osajia ja luoda kehityssysäyksiä maaseudulle. Aina-kin Joensuun yliopistossa oli samansuuntaisia pyrkimyksiä maaseutuopetuksen vah-

⁶ Rouhiainen 2001, 70

⁷ Granberg-Cside 2003

vistamiseksi. Yliopiston piirissä toimikin 1980 ja 1990 -lukujen vaihteessa Maaseutu-instituutti eri tieteenalojen ja laitosten yhteistyöelimenä. Yksittäiset tutkijat välittivät tutkimustietoa myös opetukseen, mutta aika ei kuitenkaan vielä ollut kypsä itsenäisen opintokokonaisuuden synnyttämiseksi suomalaisen yliopistokenttään.⁸

Maaseutupolitiikan vahvistuminen lavensi oleellisesti maaseutututkimuksen rahoitusmahdollisuuksia Suomessa. Tämä puolestaan mahdollisti uusien tutkijapolvien mukaantulon. Alan tutkijat ja maaseudun kehittämisestä kiinnostuneet henkilöt alkoivat 1990-luvun alussa vapaamuotoisesti rakentaa aiempaa laajempaa yhteistyötä vuosittaisten tutkijatapaamisten merkeissä. Ensimmäinen tapaaminen järjestettiin Mikkelin maalaiskunnassa vuonna 1991. Tapahtuman organisoivat kolme vuotta aiemmin perustettu Helsingin yliopiston erillisyyksikkö. Tapaaminen oli vielä tuolloin otsikoitu kylätutkijatapaamiseksi.⁹ Kaksi vuotta myöhemmin (1993) perustettiin joensuulaisten tutkijoiden aloitteesta Maaseudun uusi aika -lehti tutkijoiden ja kehittäjien yhteiseksi julkaisufoorumiksi.

Tämän verkostoitumiskehityksen jatkumona vuonna 1999 perustettiin Ilomantsissa Maaseudun uusi aika -yhdistys, joka otti julkaistavakseen myös Maaseudun uusi aika -lehden. Siihen asti lehti oli ollut Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän hanke, jonka vastuutaho vaihteli sen mukaan, missä organisaatiossa lehden päätoimittaja kulloinkin työskenteli. Niin lehti, tapaamiset kuin yhdistyksen vahvistivat tutkijoiden ja kehittäjien vuorovaikutusta ja instituutioita. Verkoston vahvistumisen myötä myös käsitys maaseutututkimuksen kentästä ja sen kehitysmahdollisuuksista vankkeni. Maaseutututkijayhteisön identiteetti jäsenyksi näiden toimien myötä entistä selkeämmäksi.¹⁰

Maaseudusta kiinnostuneiden toimijoiden monitahoinen vuorovaikutus on siis muodostunut keskeiseksi voimavaraksi pyrkimyksissä, joiden tarkoitus on ollut vahvistaa maaseutualan ammatillista kehitystä ja osaamisen kasvua. Myös paikallisilla kehittämisen kentillä osaamisen vahvistamisen tarve realisoitui. Esimerkiksi Suomessa vuodesta 1997 lähtien toteutettu paikallinen toimintaryhmätyö (Leader II ja POMO -ohjelmat) tarvitsi tekijöitä ja osaamista. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän myötävaikutuksella konkretisoitui myös ammatillisen täydennyskoulutuksen vahvistamisen tavoite, kun valtakunnallinen, monitieteinen ja yliopistollinen Maaseutu-PD (Professional development) -erikoistumisohjelma (40 ov) käynnistyi vuonna 1998.

Mainitun PD-ohjelman valmistelun yhteydessä (1996–1997) oli esillä myös ajatus maisteritutkintoon johtavasta koulutuksesta. Ajatus ei kuitenkaan vielä tuolloin saanut riittävää kannatusta. Kyseisen hankkeen toimeenpanijoina olivat kuitenkin samat tahot kuin nykyisessä Rural Studies -verkostossa. Ohjelmassa oli opiskelijoita parhaimmillaan noin 70, ja opetus organisoitiin verkostomaisesti. Mukana oli Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta sekä maaseutuun erikoistuneita yliopistojen täydennyskoulutuskeskuksia ja erillislaitoksia eri paikkakunnilta: Helsinki,

⁸ Näin jälkikäteen arvioiden näitä konkreettisia yliopistollisia toimenpiteitä ja voimistuvaa kiinnostusta maaseutukysymyksiin voinee perustellusti luonnehtia askeliksi yliopistojen kolmannen tehtävän eli yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen voimistamisen suuntaan.

⁹ Rannikko 2003

¹⁰ Yhdistyksestä tarkemmin: www.mua.fi

Turku, Kajaani, Kuopio, Joensuu, Rovaniemi, Mikkeli ja Seinäjoki. Tällä hetkellä Maaseutu-PD-koulutusta ei rahoituksen puuttumisen vuoksi tarjota, vaikka ohjelma on muodollisesti edelleen olemassa.

Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma ratkaisevana vipuvartena

Kolmannen maaseutupoliittisen kokonaisohjelman kokoajaksi Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmä (YTR) asetti laajan, 19 henkisen asiantuntijaryhmän. Tämä koordinaatioryhmäksi kutsuttu elin toimi ohjelman "ideasampona" puheenjohtajanaan maaseutuneuvos Eero Uusitalo. Uusitalo oli kutsunut allekirjoittaneen ryhmän jäseneksi ja vastuutti myöhemmin minut kokoamaan ja käytännössä kirjoittamaan ohjelman maaseutututkimusta ja -opetusta koskevan osan. Tähän valmistelutehtävään liittyen keskustelin useiden kollegojen kanssa siitä, millaisia ehdotuksia ohjelmassa tulisi olla. Hannu Katajamäki oli tuolloin YTR:n jäsen ja hänen kanssaan lopulta muotoilimme teemaan liittyvät konkreettiset toimenpide-esitykset, jotka pitkälti tulivat lopullisessa ohjelmassa myös hyväksytyiksi. Ohjelman mukaan vuosien 2000–2004 aikana Suomeen tulisi perustaa viisi maaseutualan professuuria sekä :

käynnistää 2001–2002 verkostoyliopisto -mallilla Rural Studies -koulutusohjelma, jossa voi suorittaa maaseutumaisterin tutkinnon¹¹.

Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma loi käytännössä perustan monitieteisten maaseutuopintojen suunnittelun käynnistymiselle. Se toi maaseutuopetuksen kysymyksen valtakunnalliselle tasolle. Tämä osoittautui oleellisen tärkeäksi tekijäksi, kun opetusverkoston rahoituksesta ja muista sitoutumisista keskusteltiin viranomaisten ja yliopistojen kanssa.

Tätä linjausta tuki ratkaisevasti yhteistyöryhmän Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen Mikkelin yksikölle myöntämä rahoitus Yliopistollinen Rural Studies -koulutusohjelma -hankkeelle vuodelle 2001. Samanaikaisesti yksikkö haki ja (monien vaiheiden jälkeen) myös sai Itä-Suomen lääninhallitukselta Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoituksen Rural Studies -opintokokonaisuuden pilotointi -hankkeelle. Näiden hankkeiden myötä tuli mahdolliseksi suunnitella ja toteuttaa opintokokonaisuus yhteistyössä useiden yliopistojen maaseutututkijoiden ja opettajien kesken.¹²

Kokonaisohjelman toisena toimenpiteenä käynnistynyt viisivuotisten maaseutuprofessuurien perustaminen eri yliopistoihin toi merkittävän lisän maaseutututkimuksen voimavaroihin. Vaasan yliopiston aluetieteen laitokselle perustettiin vuoden 2003 alussa ensimmäinen kaikkiaan yhdeksästä nykyisestä maaseutuprofessuurista. Virkaan nimitettiin Rural Studies -ohjelman suunnittelussa tiiviisti alusta asti mukana ollut tutkimusjohtaja Hannu Katajamäki.

¹¹ *Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma 2000, 77*

¹² *Opetusohjelman toteuttamiseen tuli ESR-rahoituksen erityispiirteenä mukaan kilpailutus-säännösten soveltaminen. Kaikkien uusien opintokokonaisuuksien toteuttaminen jouduttiin toteuttamaan avoimen kilpailutuksen kautta. Lieneekö koskaan aiemmin näin laajasti koottu yliopisto-opetuskokonaisuutta kaikille avoimen tarjouskilpailun pohjalta.*

Olisiko maaseutuopetukselle asiakkaita?

Yliopistollisiin perustutkintoihin liittyvän sekä ammattikorkeakouluissa toteutettavan maaseutuopetuksen tarjonta selvitettiin suunnitteluhankkeessa perusteellisesti¹³. Tuloksena oli havainto, että opetusta ja opettajiakin on, mutta laajemmaksi kokonaisuutena se ei varsinkaan opiskelijan näkökulmasta hahmotu. Selvitys toimi pohjana Rural Studies -ohjelman jatkokehittelylle ja selkiytti kokonaiskuvaa.

Ennen asian viemistä eteenpäin yliopistohallinnoissa nähtiin tarpeelliseksi selvittää tarjonnan lisäksi se, onko uudella innovaatiolla asiakkaita, eli onko maaseutuopinnoilla kysyntää opiskelijoiden keskuudessa?

Päätettiin tehdä pienimuotoinen markkinatutkimus – kysely – josta saataisiin tietoa ohjelman strategiseen ja käytännön valmisteluun. Kyselyn tulokset olivat keskeisenä aineistona Mikkeliin Tertin kartanoon ensi kertaa helmikuussa 2002 kokoontuneelle laajemmalle hankkeen koordinaatioryhmälle.¹⁴

Kysely toteutettiin syystalvella 2001 kolmessa yliopistossa (Helsinki, Joensuu ja Jyväskylä) seitsemän eri ainelaitoksen luentokurssien yhteydessä. Aineistoa koottiin niin yhteiskuntatieteiden, taloustieteiden kuin ympäristö- ja metsätieteiden luennoilta. Opiskelijat vastasivat kyselyyn mielellään. Kaikkiaan 349 vastauksen aineisto kertoo maaseutuopintojen kiinnostavuudesta sekä luo kuvan opiskelijoiden käsityksistä liittyvien opintojen sisältöön, opetusmenetelmiin ja verkoston toteutustapaan.

Tulosten mukaan noin 70 % opiskelijoista oli jossain määrin kiinnostuneita maaseutuun liittyvistä opinnoista, mutta eivät yleisesti ottaen (60 %) tienneet, missä kyseisiä opintoja on tarjolla. Suuremmassa määrin maaseutuopinnot kiinnostivat noin 10 % opiskelijoista. Noin viidennes ei ollut ollenkaan kiinnostunut opiskelemaan maaseutualaa. Opetuskieltä kysyttäessä selvästi yli puolet opiskelijoista oli sitä mieltä, että opintoja tulisi tarjota osittain suomeksi ja osittain englanniksi. Noin kolmannes valitsi opetuskieleksi kokonaan suomen. Yksinomaan englantia opetuskielenä kannatti vain pari prosenttia vastanneista.

Vastauksista kävi myös ilmi, että suurin osa opiskelijoista piti tärkeimpinä tekijöinä kurssin onnistumiselle keskustelua sekä vuorovaikutusta opettajan ja opiskelijoiden välillä. Aivan yhtä tärkeänä tekijänä mainittiin opettajan tai luennoitsijan ominaisuudet: opettajan tulisi olla asiantunteva, motivoitunut, aiheestaan innostunut, kannustava ja ennen kaikkea selkeä, kiinnostava, hyvä esiintyjä. Onnistuneen kurssin tulisi sisältää monipuolisesti myös ryhmätyöskentelyä ja projektitöitä.

Opiskelijoiden näkemyksiä maaseutuopinnoista kartoitettiin myös ideointiryhmien avulla. Ryhmiä pyrittiin järjestämään niille opiskelijoille, jotka olivat jo omissa opinnoissaan tutustuneet maaseutukysymyksiin tai olivat kiinnostuneita aloittamaan maaseutuun liittyvien aiheiden opiskelun tulevaisuudessa. Näin haluttiin saada tietoa erityisesti yliopistoverkoston käytännön järjestelyistä: mitä mieltä opiskelijat ovat yliopistoverkostossa opiskelusta tai lähiopetusjaksojen suorittamisesta vieraalla paikkakunnalla. Ryhmissä keskusteltiin myös maisteriohjelmasta ja sivuainemahdollis-

¹³ ks. Hyvärinen 2001

¹⁴ ks. Hyvärinen–Pylkkänen 2002

suudesta¹⁵. Rural Studies -opintojen markkinoiminen opiskelijoille ja opintojen nimi- ja imagokysymykset olivat myös aiheina. Ensimmäinen, kahdeksan opiskelijan ideointiryhmä kokoontui Joensuun yliopistossa, ja ryhmätyötä vetänyt Seija Hyvärinen¹⁶ kirjoitti raporttiinsa seuraavasti:

Opiskelijoiden mielestä maaseutuopintojen nimen ja imagon miettiminen on erittäin tärkeä kysymys, sillä heidän mielestään maaseutuun liittyvät opinnot eivät – valitettavasti – ole nykyisin opiskelijoiden suosiossa ns. trendikkäitä. Opiskelijat harmittelivatkin maaseutu-sanaan liittyvää vahvaa negatiivisuutta. Siksi Maaseutuopinnot-nimikään ei kuulostanut kiinnostavalta.

Kaiken kaikkiaan opiskelijoita miellytti eniten *Rural Studies* -nimi. Sen koettiin olevan lyhyt, ytimekäs, vapaa maaseutu-sanan negatiivisuudesta sekä englanninkielisyydessään jopa trendikäs. Toisaalta englanninkielisen nimen todettiin olevan ristiriitainen vaihtoehto, mikäli opinnot olisivat suomenkielisiä. Suomenkielisen nimen keksiminen ei kuitenkaan ollut helppoa. Maaseudun kehittämisen olisi jollain tavalla toivottu opintojen nimessä näkyvän, mutta esimerkiksi nimi *Maaseutututkimus ja maaseudun kehittäminen* ei vaikuttanut opiskelijoiden mielestä hyvältä markkinoinnin näkökulmasta.

Opiskelijat kokivat konkreettisen tutustumisen maaseutuun tärkeäksi. Lähiopetuksen järjestämisessä suurimmaksi ongelmaksi nähtiin kuitenkin kustannukset. Opiskelijat eivät olleet valmiita käyttämään suuria summia matkustaakseen eri paikkakunnalle opintojen vuoksi. Lähiopetusta toivottiin omaan yliopistoon. Esimerkiksi verkoston yhteiset videoluennot nostettiin joensuulaisessa opiskelijaryhmässä kiinnostavaksi tavaksi toteuttaa opetusta.

Yliopistojen rehtorit sitoutumaan

Kevät 2002 oli yliopistojen rehtorien kanssa käytävien neuvottelujen aikaa. Yliopistoissa oli samanaikaisesti aktualisoitumassa suuri tutkinnonuudistus, jonka perusteella oltiin rakentamassa maisteri- ja kandidaattitutkintoja. Toisaalta maaseutualan maisteriopinnot sopivat tähän kuvioon, toisaalta uudistus tuntui työllistävän hallintoa ja opettajia ilmankin. Perustajajäsenten sitoumuksista keskusteltiin erikseen jokaisessa jäsenyliopistossa. Rehtoreita kiinnosti verkoston toiminta ja aito sitoutuminen, hallintopäälliköitä ohjelman kustannukset ja rahoitus. Kirjasin muistioon Joensuussa 14.5.2002 pidetystä neuvottelusta seuraavaa:

Rehtori Vartiainen toi eri yhteyksissä esiin kannan, että kyseessä tulee olla opintokokonaisuus, joka tuotetaan yhteistyössä – verkostona – mutta suoritukset tulevat

¹⁵ Keskusteluissa tuli esille, että opiskelijoiden ymmärrys maisteriohjelmista oli heikkoa. Opiskelijoilla ei vielä tuolloin ollut niistä henkilökohtaista kokemusta.

¹⁶ Hyvärinen 2002

opiskelijan omaan tutkintoon ja tutkinnot omaan yliopistoon. Verkosto siis tuottaa opetusta mutta ei myönnä tutkintoja.

Alusta asti oli selvää, että verkoston on toimittava tasavertaisena kumppanuutena. Eri osapuolten on lisäksi koettava toiminta mielekkäänä ja hyödyllisenä. Monitieteisten maaseutuopintojen perustana oleva sopimus allekirjoitettiin rehtorien ja hallintopäälliköiden toimesta seitsemässä yliopistossa kesäkuussa 2002. Verkoston jäseniksi tulivat Helsingin, Joensuun, Jyväskylän, Oulun, Tampereen, Turun ja Vaasan yliopistot. Ensimmäinen opiskelijahaku avattiin jo samana syksynä, ja hakemuksia saatiin kaikkiaan 31.

Tämän jälkeen verkosto on täydentynyt kolmella yliopistolla. Kuopion yliopisto liittyi verkostoon helmikuussa ja Lapin yliopisto marraskuussa 2003. Kymmenentenä yliopistona verkostoon liittyi keväällä 2006 Åbo Akademi. ESR-hankkeen päätyttyä kesäkuussa 2004 verkoston toiminta siirtyi opetusministeriön hankerahoitukseen suunnittelukaudelle 2004–2006.

Rural Studies -innovaation jatkuvuudesta

Rural Studies -innovaation synnyn taustalla on nähtävissä yhteiskunnallista kysyntää, liikehdintää ja liikkeitä, sieltä löytyy innostuneita ihmisiä ja korkealaatuista sisältöosaamista. Vahva vuorovaikutus edellä kuvatuissa sosiaalisissa verkostoissa synnytti energian, josta kiteytyi yhteiskunnallinen innovaatio. Aktiivisin toimijajoukko on koostunut maaseutukysymyksiin erikoistuneista alue- ja maantieteilijöistä, mutta myös muiden tieteenalojen edustajia on koko ajan ollut mukana (esim. sosiologia, sosiaalipsykologia, taloustieteet, yrittäjyys, metsätieteet, ympäristö- ja kulttuurintutkimus). Liikkeelle panevan ydinjoukon muodosti hanketta varten maaseutututkimuksen, -opetuksen ja kehittämisen yliopistotoimijoista laajasti koottu koordinaatioryhmä. Siitä muotoutui myöhemmin verkoston tärkein päättävä elin, eli verkoston johtokunta.

Olen tarkastellut maaseutuopintokokonaisuuden syntyä sosiaalisena innovaationa. Sosiaalisten innovaatioiden tutkijan, Michael D. Mumfordin ¹⁷ mukaan:

Sosiaaliset innovaatiot synnyttävät ja toimeenpanevat uusia ideoita liittyen siihen, miten ihmisten tulisi organisoida keskinäinen vuorovaikutuksensa yhteisten päämäärien tavoittelussa. Tästä voi seurata uusia sosiaalisia instituutioita, uusien hallinnan tapojen muotoutumista ja uusia yhteiskunnallisia liikkeitä.

Verkoston piirissä on kehitetty yliopistokumppanuuteen perustuva toimintatapa, jonka hallintaa ohjaa yhteisen edun osoittaminen ja yhteismenestymisen idea. On myös tärkeää nähdä, että opetustarjonta on kohdannut opiskelijoiden odotukset. Siitä todistavat ne 159 Rural Studies -opiskelijaa, jotka edustavat 59 eri oppiainetta/ tieteenalaa (ks. liiteosa).

¹⁷ Mumford 2002–253

Verkoston tähänastista kehityshistoriaa taaksepäin katsoen voi todeta, että uusi yliopistollinen opintokokonaisuus on edelleen hauras. Se on myös maaseutualan ulkopuolisilla maisteriopintojen kilpailukilpailulla suhteellisen tuntematon tuote siitäkin huolimatta, että verkosto on laajentunut kattamaan maamme kymmenen suurinta monitieteistä yliopistoa, ja opetusta verkostossa antaa kaikkiaan noin 20 alan opettajaa.

Seuraavaan kolmivuotisjaksoon 2007–2009 sisältyy isoja (rakenteellisia) haasteita. Yliopistoihin kohdistuu poikkeuksellisen vahvoja uudistuspuhkeitä. Niiltä edellytetään rakenteiden keventämisen ja toiminnan tehostamisen lisäksi laatua, mutta myös aktiivisempaa yhteiskuntasuhdetta. Tälle kehitykselle on tunnusomaista kilpailutetun ulkopuolisen rahoituksen suhteellinen lisääntyminen. Tämän logiikan keskellä myös Rural Studies -verkosto ja sen antama opetus toimivat edelleen osin hankerahoituksen turvin.

Edellä kuvatun kehitystarinan voisi kirjoittaa myös yliopistojen kolmannen tehtävän, yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kehityskertomukseksi. Verkostot ovat kolmas tehtävä. Ratkaisuja maaseutuopetuksen kehittämisen ongelmiin tullaan jatkossakin etsimään yhä laajenevan vuorovaikutuksen ja verkostoitumisen kautta. Siinä vahvistuu niin kansainvälistyminen kuin yhteistyö kuntien, yritysten, yhteisöjen, ammattikorkeakoulujen, yliopistokeskusten ja muiden tieteen- ja opetusalojen suuntaan.

Rural Studies -verkoston piirissä toimivilla ihmisillä on vahva käsitys siitä, että maaseutualan opetukselle on Suomessa ja maailmalla vahvistuvasti kysyntää. Alan asiantuntijatarpeen kasvu on nähtävissä esimerkiksi Suomen lähialueilla, Euroopan unionin uusissa jäsenmaissa, mutta esimerkiksi myös Aasiassa. Yliopistojen rakenteellisessa uudistumisessa Rural Studies -verkostolla on paikkansa monitieteisen, jopa tieteidenvälisen opetuksen ja yliopistojen verkostoitumisen edistäjänä.

Mumfordin ¹⁸ mukaan sosiaaliset innovaatiot tulee nähdä jatkuvassa muutoksen tilassa kehittyvinä. Oikein organisoituna ne luovat joustavasti yhä uusia yhteistoi-minnallisia prosesseja, malleja ja konsepteja. Tällaisena kehittyvänä ja oppivana rakenteena myös Rural Studies -verkosto olisi hedelmällistä tulkita ja kokea. Sellaisena Rural Studies -verkostolla on tässä yhteiskunnallisia innovaatioita ja osaamista korostavassa yhteiskunnallisessa tilanteessa edessään erittäin lupaavat kehitysnäkymät.

Opiskelu ja opettaminen Rural Studies -verkostossa

Opinto-oikeus Rural Studies -verkostossa on hakumenettelyn kautta myönnetty tähän mennessä 159:lle opiskelijalle. Opiskelijoita on tällä hetkellä noin 100, joista jatko-opiskelijoita noin 20. Opettajia verkostossa toimii 20. Tässä osassa tarkastellaan opetusta ja kirjoittajien henkilökohtaista oppimista verkostossa. Ohjelmakoordinaattori Eeva Uusitalo esittelee opiskelijoiden argumentteja hakeutua opiskelijaksi Rural Studies -opintoihin ja tarkastelee opiskelijoiden antaman palautteen kautta ensimmäisiä opintokokemuksia verkostossa. Tutkija Ulla-Mari Heiskanen ja suunnittelija Laura Jänis kertovat omakohtaisesti opiskelustaan ja pohtivat sen kautta opintojen ura- ja työelämäsuhdetta. Tutkija Ilkka Lehtola esittää yhden opintojakson vaiheet opettajan oppimisprosessin näkökulmasta.

*Rural Studies -johdantokurssi Ristiinassa vuonna 2005 tutustuttiin Pien-Toijolan talomuseoon.
Kuva: Rural Studies arkisto*

Rural Studies -opinnot opiskelijoiden kokemana uutuutena

Eeva Uusitalo

Ohjelmakoordinaattori, Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti

Yksi yliopistojen vastaus rakenteellisen kehittämisen haasteeseen on aineverkostojen kautta toteutettu lisääntynyt keskinäinen yhteistyö. Aineverkostot ovat osoittautuneet tehokkaaksi kanavaksi vastata yhteiskunnalliseen muutokseen. Rural Studies -yliopistoverkosto perustettiin vuonna 2002 vastaamaan maaseutualan tutkimus- ja kehittämistyöpaikkojen kasvavaan kysyntään. Kuinka opiskelijat ottivat tämän tarjonnan vastaan?

Analysoin tässä kirjoituksessa opiskelijoiden odotuksia maaseutuopintoja kohtaan. Kiinnitän huomioni maaseutuopintoihin hakeutumisen motiiveihin ja siihen, mikä opiskelijoihin maaseutuopinnoissa vetoaa. Tässä tehtävässä aineistonani on vuosien 2002–2005 Rural Studies -hakulomakkeisiin (yhteensä 129 hakemusta) kirjatut perustelut hakeutumiselle Rural Studies -opintoihin¹⁹.

Toiseksi arvioin ensimmäisen opintojakson perusteella saatuja kokemuksia maaseutuopinnoista. Tätä tehtävää varten olen analysoinut viiden vuoden ajalta (2002–2006) Rural Studies -johdantokurssin Ekskursio maaseudun kehityskysymyksiin (johdantokurssin kuvaus on toisaalla tässä julkaisussa) palautelomakkeet²⁰. Opintojaksoille on osallistunut viiden vuoden aikana yhteensä 90 opiskelijaa. Erityisesti minua on kiinnostanut vastaukset kysymykseen Mikä oli opintojakson paras anti? Asettamassani tehtävässä korostuu positiivinen palaute, joten huomautettakoon, että palautteissa on myös kriittisiä kommentteja, jotka koskevat suurimmalta osin johdantojaksojen järjestelyjä (esim. liian pitkät päivät, liian vähän taukoja, enemmän aikaa ryhmätöihin).

Uutuuden aavisteluja hakuperusteluissa

Rural Studies -hakulomakkeessa pyydetään opiskelijoita perustelemaan vapaamuotoisesti, miksi he hakevat maaseutuopintoihin. Kysymys on innoittanut hakijat pohtimaan varsin syvällisesti omia motiivejaan. Olen lukenut perustelut läpi ja teemoitellut opiskelijoiden mainitsemia ja heitä maaseutuopinnoissa inspiroivia seikkoja.²¹

Maaseudulta maaseudun kehittäjäksi

Silmiinpistävimmin ihmisiä innostaa itse oppiala, maaseutuopinnot. Sellaisia ei ole aikaisemmin ollut tarjolla näin laajana yliopistojen välisenä yhteistyönä. Suurin osa hakijoista on kotoisin maaseudulta, millä he perustelevat hakeutumisensa maaseutuopintoihin. Heillä on suorastaan empansipatorinen halu pitää maaseutu tulevaisuudessaakin asuttuna ja vireänä: *perimmäinen motiivini maaseudun kehittämiseen on tur-*

¹⁹ Rural Studies -hakulomakkeet 2002–2005

²⁰ Rural Studies -johdantokurssin palautelomakkeet 2002–2006

²¹ *Analyysi on julkaistu kokonaisuudessaan maantieteen aikakauslehti Terrassa, ks. Hyryläinen–Uusitalo 2006*

vata omille lapsilleni realistinen mahdollisuus valita maaseutu vaihtoehtona asua ja elää. Opetukselta odotetaan mahdollisuutta ja keinoja tarkastella maaseutua laajemmasta näkökulmasta. Erityisesti viljelijäperheiden lapset ovat nähneet vanhempiansa kampaailun EU:n byrokratian kanssa. He toivovat opinnoilta välineitä maaseudun muutoksen syvempään ymmärtämiseen, ongelmien ratkaisemiseen ja maaseudun elinvoimaisuuden kehittämiseen: *haluan olla tulevaisuudessa mukana siinä joukossa, joka valvoo ja kehittää maaseutumme etuja sekä arvoja.* Rivien välistä voi lukea myös sen, että maaseututausta antaa kaupunkilaisia paremmat eväät maaseudun tutkimiseen ja kehittämiseen.

Maaseudun kehittämistyöstä yliopiston penkille

Suomen EU-jäsenyys toi mukanaan maaseutualalle hyvät työllistymismahdollisuudet, mikä houkutteli ihmisiä työelämään kesken opintojen. Rural Studies -opinnot houkuttelivat takaisin yliopiston penkeille väkeä, joka oli työelämässä jo tutustunut maaseudun kehittämiseen. Opintonsa työelämään siirtymisen vuoksi keskeyttäneitä aktivoitui uudestaan jatkamaan yliopisto-opintojaan Rural Studies -verkostossa. Hanke-työn lisääntymisen myötä näyttääkin kehittyneen erityinen kehittäjien ammattikunta, johon kuuluvat haluavat laajempaa tietoa maaseutuaiheesta, muutenkin kuin hankehallintoon liittyen. Kentällä toimineet ovat havainneet omassa työssään maaseudulla tapahtuneen muutoksen, ja Rural Studies -opinnot vastaavat arjessa, käytännön työssä jo esiin nousseisiin kysymyksiin. Toisaalta he tuovat osaamisellaan ja työkokemuksellaan lisäperspektiiviä opintojaksoille. Joku kirjoittaa, että hänellä olisi *paljon annettavaa muille opiskelijoille*, eräs toinen sanoo tuovansa *terveisiä kyliltä ja toisaalta viedä sinne vaikkapa verkostoajattelua*, eli hän mieltää itselleen välittäjän roolin yliopiston ja kylän välillä.

Monitieteinen maaseutu

Maaseutu tiedetään relevantiksi ja mielenkiintoiseksi tutkimuskohteeksi sinällään: *haluan perehtyä yhteiskunnan muuttumisen vaikutuksiin sekä yksilön ja perheen tasolla että laajemmin suomalaisissa maaseutuyhteisöissä. Maaseutupolitiikan vaikutus ihmisten syrjäytymisen ja selviytymisen kysymyksiin myös kiinnostaa.* Verkosto kokoaa yhteen suomalaista maaseutualan monitieteistä tutkimusta, ja siksi opiskelijat odottavat opinnoilta kriittisyyttä ja dialogisuutta: *näen rs-verkoston kotipesänä, jossa tulisin saamaan omalle tämän hetkisellet tutkimusaihioilleni asiantuntevaa ohjausta. Toivon saavani opiskella ympäristössä, jossa mukana on sekä asiantuntevia kyseenalaistajia että maaseudun kehittämiseen ja tutkimustoimintaan perehtyneitä keskustelukumppaneita.*

Tieteenalojen kentän läpäisevä maaseutuala yhdistettynä sen vähäiseen tarjontaan Suomen yliopistoissa on ollut vetovoimainen kombinaatio maaseutualan omakseen kokeville opiskelijoille. Yksittäisten kurssien lisäksi kysyntää on laajemmalle kokonaisuudelle, sekä maaseutualan tutkijayhteisön syntymiselle. Tämä tarpeellisuus kiteytyy toiveessa, jonka eräs opiskelija esittää: *maaseutuopinnot antaisivat loistavan tilaisuuden*

tutustua muihin yliopistoihin ja niihin ihmisiin, jotka tällä hetkellä edustavat uusinta tietoa ja taitoa maaseutututkimuksessa.

Monitieteisen lähestymistavan potentiaaliin vastata maaseudun haasteisiin uskotaan: *suomalaisessa maaseudussa on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia, jonka käyttöön-ottoa pitäisi pyrkiä tehostamaan poikkeittieteellisenä koulutuksena.* On mielenkiintoista nähdä, miten innokkaasti opiskelijat suhtautuvat monitieteisyyteen. Sen kautta odotetaan syntyvän hedelmällisiä ja kiinnostavia näkökantoja, ideoita ja keskustelua.

Itsestäänselvyyksien ravistelu

Monitieteisyys auttaa opiskelijoita katsomaan maailmaa erilaisesta näkökulmasta, mikä edistää tieteen tekemisessä tärkeää itsestäänselvyyksien kyseenalaistamista ja uusien uomien löytämistä omalle ajattelulle. Hakijat ovat nähneet maaseutuopinnoissa mahdollisuuden uusiin avauksiin maaseutututkimuksessa.

Hakuperusteluissa on oivalluksia siitä, mitä maaseutu voi olla ja kuinka sitä voi oppia katsomaan uudella tavalla. Kirjoituksista voi löytää esimerkiksi havaintoja ajankohtaiseen maaseudun ja kaupungin välisen vuorovaikutuksen tematiikkaan liittyvää problematiikasta. Eräs opiskelija muutti Etelä-Suomesta lähemmäksi maaseutua, ja oivalsi oman tulevaisuutensa ja työmahdollisuutensa löytyvän maaseudulta: *Muutto ruuhka-Suomesta pienemmälle paikkakunnalle oli erittäin positiivinen kokemus ja tätä kautta heräsi kiinnostus olla mukana vaikuttamassa ja kehittämässä työnteon ja elämisen mahdollisuuksia ruuhka-Suomen ulkopuolellakin.*

Kaupunki–maaseutu -rinnastuksissa maaseutu asemoituu usein vastaanottavaksi osapuoleksi. Maaseutumaisessa Suomessa maaseutu on kuitenkin kaupungissakin lähellä ja läsnä, ja niiden välinen suhde mieltyy mutkattomaksi: *Maaseudun ympäröimässä pikkukaupungissa akateemisille ei ole runsaasti töitä tarjolla. Ympäröivän maaseudun tuntemus ja sen kehittäminen tai tutkiminen voisi tarjota niitä.* Opiskelijoista löytyy jo hakuvaiheessa potentiaalia pohtimaan uudelleen esimerkiksi maaseudun ja kaupungin roolia ja asemaa suomalaisten arjessa ja ajattelussa.

Mahdollisuus verkostoitua lähellä maaseutua

Maaseutuopinnoista on tarkoituksella rakennettu sellaiset, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin käytännön työssä tarvittavia vaatimuksia, ja antavat opiskelijoille sellaisia tietoja ja taitoja, joilla he pärjäävät työelämässä. Samaten on pidetty tärkeänä vahvaa yhteyttä käytännön toimijoihin, maaseudun kehittäjiin, maaseutututkijoihin, maaseutupolitiikkaa tekeviin kansalaispiireihin sekä tietysti maaseudulla asuviin ihmisiin. Taustalla on ajatus, että opiskelu ei ole pelkästään luentosali- tai virtuaalioppimista, vaan siihen sisältyy myös sosiaalisten taitojen oppimista, työn tekemistä yhdessä muiden ihmisten kanssa. Siksi Rural Studies -verkostossa on pidetty tärkeänä, että opiskelijat voivat aloittaa verkostoitumisen jo opiskeluaikana, ryhtyä omien tulevaisuuden verkostojensa kutomiseen. Tätä mahdollisuutta opinnoilta myös toivotaan ennakkoon: *Näen yo-verkoston tarjoamat opinnot loistavana mahdollisuutena luoda yh-*

teyksiä muihin maaseudun kehittämistä kiinnostuneisiin opiskelijoihin ja kehittää tieteiden välistä yhteistyötä.

Joustavat opiskelumuodot houkuttelevat

Rural Studies -opinnoissa on tarjolla useita opintojaksoja, jotka voi suorittaa verkossa etäopiskeluna. Mikäli kurssiin sisältyy lähiopetusta, se järjestetään 1–2 päivän intensiivikursseina. Säännöllistä päivätyötä tekeville ja kauempana yliopistopaikkakunnasta asuville etäopiskelu ja lyhyet intensiivijaksot soveltuvat: *vakituisesta työpaikasta johtuen intensiivikurssit ja etäopiskelu sopivat minulle oikein hyvin. Matkat eivät ole ongelma.* Verkko-opintomahdollisuus lisää ohjelman kiinnostavuutta, ja vaikkei kukaan Rural Studies -opintoja pelkästään verkko-opintojen takia valitse, se on lisäkannustin hakemiselle ohjelmaan. Joillekin verkko-opiskelu on uusi tapa työskennellä, ja siksi houkutteleva.

Uutuuden kokemuksia opintojaksopalautteissa

Ensimmäisten Rural Studies -opintokokemusten jälkeen opiskelijoiden kommentit opintojakson parhaasta annista ovat keskenään hyvin samansuuntaisia. Opetuksen viemistä maaseudulle pidetään hyvänä ja kannatettavana, jopa välttämättömänä. Maaseututaustasta ei enää tässä vaiheessa puhuta, mutta palautteista voi aistia, että maaseutuopinnot tarjoavat odotetun kaltaisen välineistön maaseudun tutkimiseen ja kehittämiseen. Yllättäen maaseutu voi olla maaseudun kasvateillekin uusi kokemus, se muuttaa muotoaan ja monipuolistuu. Tuttu muuttuu vieraaksi, kun sitä katsotaan eri näkökulmista. Johdanto-opintojaksot tarjosivatkin osallistujille uusia oivalluksia, näkökulmia ja uusia vivahteita tuttuihin asioihin: *viikon anti oli minulle suuri, sain paljon uutta tietoa sellaisistakin asioista, jotka jo luulin tuntevani.* Maaseutualan näkymättömyys yliopistossa ja sen keskittyminen tiettyihin oppiaineisiin on aiheuttanut päänvaivaa joidenkin tieteenalojen opiskelijoille. Rural Studies -johdantokurssin laaja-alainen lähestymistapa auttaa asemoimaan oman tieteenalan maaseutututkimuksen kenttään: *oman tieteenalani linkittäminen maaseutututkimukseen onnistui mielestäni hyvin, siihen nähden etten ollut kyennyt siihen itse.*

Monitieteisyys on positiivisimmin koettu ja useimmin parhaaksi kokemukseksi mainittu asia. Rural Studies -opintojaksoilla monitieteisyys on sitä, että opiskelijat edustavat lukuisia eri pääaineita. Lisäksi kurssilla käsiteltävien aihealueiden ja sisältöjen monipuolisuus ylittää. Opiskelijoilla on vaihtelevasti aiempaa yliopistollista tietoa ja osaamista maaseutuaiheesta, joten joillekin asiat ovat täysin uusia: *liki kaikki aihealueet olivat minulle uusia, joten viikon anti oli minulle aika pläjäys.* Ennako-odotus keskusteluista ja uusista näkökannoista osui palautteen osalta ainakin johdantokurssilla nappiin. Vuosi toisensa jälkeen tutustuminen muihin opiskelijoihin on monitieteisyyden lisäksi johdantojakson tärkein anti: *uudenlainen motivaatio, uudet ajatukset ja ideat ja ihanat, suloiset uudet kaverit.*

Monitieteisyyden kautta opiskelijat pääsivät johdanto-opintojaksoilla kyseenalaista-

maan omia ennakkokäsityksiään. Oli yllättävää, kuinka erilaisena maaseutu näyttäytyy, kun tarjoutuu mahdollisuus katsella sitä muiden tieteenalojen silmälasien läpi. Eri tieteenalojen näkökulmat sekä paikallisten ihmisten ja maaseutualan asiantuntijoiden tapaaminen *innosti ottamaan asioista selvää laajemmin*. Paitsi muiden tieteenalojen näkökulma myös maaseudun asukkaiden ja yrittäjien elämä tuli tutuksi yrityksiin ja yhteisöihin tehdyillä vierailuilla, jotka jäivät opiskelijoiden mieleen antoisina kokemuksina. *Parasta oli olla kylätoimikunnan vieraana ja nähdä mitä vierailijat heille merkitsivät.*

Johdantokurssilla opiskelijat aloittavat verkostoitumisen monella tasolla: he tutustuvat opettajiin, toisiin opiskelijoihin, yrittäjiin, kehittäjiin, kunnan luottamushenkilöihin, jopa kunnanjohtajiin. Viimeksi mainittujen myönteinen asenne ja paneutuminen opiskelijoiden kysymyksiin yllättää monet: *meidät otetaan vakavasti maaseudun kehittäjinä alusta asti (vrt. kunnanjohtajan asenne)*. Verkostoitumisen merkityksestä kertoo erään opiskelijan maininta opintojakson tärkeimmäksi anniksi: *oman maaseutuverkoston rakentaminen*. Tähän tähdätään opintojaksolla tietoisesti, ja sen toteutus näyttäisi myös onnistuvan, sillä opintojaksoilla *vallitsee hyvä yhteishenki ja kannustava ilmapiiri*. Myös mahdollisuus keskustella epävirallisesti opettajien kanssa on osoittautunut tärkeäksi.

Viikko maaseudulla vierailuineen ei ole kovin yleinen osa yliopisto-opintoja. Asuminen yhdessä uusien tuttavuuksien kanssa hieman eristyksissä muusta maailmasta jää mieleen. Ekskursio-opintojakson viimeinen päivä, hetket ennen kotiin lähtöä, on sosiaalisen pääoman juhlaa. Viikko on pohja uudenaikaiselle yhteisöllisyyden kokemukseksi ja ymmärrykseksi: yhteisön synty ja merkitys eivät ole paikkaan sidottuja. Rural Studies -verkoston ja Rural Studies -opintojen “ruris-eetoksen” ylläpitämiseksi maaseudulla järjestettävä johdanto-opintojakso on välttämätön. Etäopintojaksoilla vallitsevan hyvän yhteishengen kannalta on tärkeää, että ihmiset ovat tavanneet toisensa edes kerran, ja että he jakavat tämän tapaamisen yhteiset kokemukset. Rural Studies -johdantokurssi on eräänlainen initiaatio, jonka aikana saadaan jaettu ymmärrys siitä, mitä opinnot ovat, miten maaseudun voi ottaa haltuun ja mitä ‘rurislaisuus’ merkitsee.

Mielikuvista kokemukseen

Hakiessaan Rural Studies -opintoihin opiskelijoilla on mielikuvia maaseutuopinnoista ja odotuksia niitä kohtaan. Rural Studies -opinnot näyttävät vastaavan kysyntään, joka nousee varsin henkilökohtaisista motiiveista. Pragmaattisemmat, esimerkiksi oppiaine-yhdistelmään tai opiskelumuotoihin liittyvät hakusyyt ovat vasta toissijaisia. Ensimmäinen kokemus opiskelusta verkostomaisessa yliopistoyhteisössä puolestaan synnyttää uudenlaista, pitkälle kantavaa kumppanuutta ja on alku uutta luovalle, maaseutua käsittelevälle dialogille eri tieteenalojen välillä.

HAUKIVUOREN ENTREPRENEUROOSI

ekskursio maaseudun kehittämiseen syyskuussa 2004. Osa I Haukivuoren saagasta

Gloria

Pelastaa voi maaseudun yrittäjyys
riittää kun on tarvittava järjen syvyys.
Siihen ei tarvita koulutodistusta,
jos kerran pää toimii ilman opetusta.

Nousi miehen pellon laitamilla hukkakaura
Ei sana hallinnon siedä kasvia moista.
Soi viljelijän päässä: tuo kasvi poista!
Ei maistu Paavolle edes perhokalastus,
jos turhaa on porkkanapellolla uurastus.

Siispä poistokeino kasville löytää täytyy
ennen kuin kiire tarkastuksesta häilyy.
Otti Paavo yhteyttä Nasserin poikaan
myyden tälle porkkanoitaan.
kysyi:

*Onko vehjettä moista,
jolla hukkakaura poista?*

muuten ei sivistynyt väki saa luomuruokaa
ja haukikin vuorella huokaa.

Gloria

Esa Nasserin poika kirjehaukan matkaan
laittoi palan peltiä mukaan taittoi oli
prototyyppi uusi tuo joka poistaa ongelmat
pellon nuo. Sillä saadaan hyvä porkkanasato
ja vältetään 20 % vuosikato.

Aamulla kuului äänet pahat
kun nälästä kurnivat miesten mahat.

*Makkara tuo vihannes niin moni
puolinen ja AH! niin mielenkiintoisen
virtaviivainen.*

Kiire oli ravinnon perään,
tunsivat he ravintolan erään.

Asemakylän tiellä pelastus koitti
kun Alic tarjouskilpailun voitti

Gloria

Mahassa kun pötkötti makkara ja muusi
syntyi aivomyrskyssä idea uusi.

Niin Haukivuoren laitamilla, Kyyveden
rantamilla kuulivat he kuiskauksen

*Ette kai tarvitse muuta
kuin ruutupaperia ja vähän puuta.
Saunaan halko kainalossa mene,
mutta kiirettä vältele.*

Tuli saunan piipusta savu kova
näin perustettiin haukivuorelle fuusiopuolue
oma.

Gloria

Kasvoi miesten välille synergia
saatiin Haukivuorelle laitosenergia.

Entrepreneuroosi oli ihmisten tauti
ja partoihinsa naureskeli vuoren hauki.

Jou

*Copyright:
Tarja Mäenpää & Heli Rintahaka
sekä sekalaisten sanojen lähteenä
Rural Studies -opiskelijat 2004*

Rural Studies -opinnoista tutkijaksi ja kehittäjäksi

Ulla-Mari Heiskanen

Projektipääällikkö/tutkija, Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

Seinäjoke

Aloitin opintoni Vaasan yliopistossa tammikuussa 2002. Yliopistoon ajautuminen oli sattumaa. Valmistuminen Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulusta häämötti jo, mutta en ollut täysin tyytyväinen ammatinvalintaani. Silmiini osui Helsingin Sanomien ilmoitus syksyn hausta Vaasan yliopiston kauppatieteelliseen tiedekuntaan. Tiesin löytäneeni paikkani. Palaisin takaisin kotiseuduilleni. Toinen puoli elämästäni oli kuitenkin edelleen pääkaupunkiseudulla ja aloitin raskaan matkalaukkuelämän Vaasan ja Vantaan välillä. Ehdin ensimmäisen puolen vuoden aikana katua päätöstäni useaan kertaan, sillä uusien opintojen lisäksi oli viimeisteltävä ammattikorkean loppu-työ. Päätin kuitenkin suorittaa opinnot mahdollisimman nopeasti ja siirtyä sitten työ-elämään. Yritys- ja pankkimaailma eivät minua kiinnostaneet, halusin tehdä tulevaisuudessa jotakin maanläheisempää. Maantieto oli ollut yksi lempiaineista jo ala-asteella, ja siksi aluetiede vaikutti ainoalta oikealta pääaineelta. Siinä vaiheessa minulla ei kuitenkaan ollut aavistustakaan tulevasta ammatistani.

Etsikkoajan jälkeen oma paikka vihdoin löytyy

Ensimmäisen vuoden aikana opinnot sujuivat nopeasti ja opintoviikkoja kertyi. Keskeytin lähes täysin opiskeluun ja matkustelin kahden kaupungin väliä. En kuitenkaan vielä tiennyt, mitä todella haluaisin tehdä valmistuttuani. Minulla oli ikää ja kokemusta runsain mitoin enemmän kuin monella saman vuosikurssin opiskelija-kollegoistani ja tunsin olevani väliinputoaja. Muista kauppatieteilijöistä poiketen en tavoitellut yritysjohtajaksi. Opintojen suunta ja tarkoitus saivat kuitenkin uutta potkua professori Hannu Katajamäen luennoilla. Aluepolitiikan ja -suunnittelun kurssia voisin kutsua omalta osaltani käännteentekeväksi. Katajamäen mukaansatempaava tapa luennoida muutti aluekehittämisen kiehtovaksi maailmaksi, johon oli pakko tutustua syvemmin. Heränneeseen mielenkiintoon vaikuttivat luultavasti omat juuret maaseudulla, jotka toivat asiat huomattavasti todellisemmiksi. Samoihin aikoihin eli keväällä 2003 haettiin Rural Studies -opiskelijoita verkostoyliopisto-opintoihin. Omasta yliopistostani ei opinnoissa ollut mukana vielä ketään, jonka kokemuksia olisin voinut kysellä. Epäröimättä laitoin kuitenkin hakemuksen sisään, sillä opinnot tuntuivat heti omilta. Kesällä kuulin päässeeni opiskelijaksi ja minut kutsuttiin intensiivijaksolle, joka järjestettiin Mäntyharjussa.

Mikkeliin ja sieltä Mäntyharjuun matkustaminen tuntui samalta kuin tyttöleirille lähtö kahdeksanvuotiaana. Jännitti valtavasti! Uusien ihmisten tapaaminen oudossa ympäristössä ja vielä uuden aihepiirin parissa tuntui haastavalta. Koska majoituiimme Mäntyharjussa leirikeskukseen, eikä miespuolisia opiskelijoita yhtä lukuun ottamatta ollut mukana, tyttöleirimäinen tunnelma oli hyvin todellinen. Opiskelijoiden välillä

tutustuminen oli helppoa ja ilmapiiri välitön, sillä meitä kaikkia yhdisti kiinnostus maaseutuun ja sen kehittämiseen. Meitä luotsannut ohjaajajoukko sai olomme tuntuun entistä kotoisammalta. Se vajaa viikko, jonka yhdessä vietimme, oli todella tiivis ja raskas, mutta varmasti jokaiselle ikimuistoinen. Näimme erilaista maaseutuyrittäjyyttä, kuulimme luentoja maaseutuprofessoreilta ja jouduimme tekemään mitä kummallisimpia, huumorilla höystettyjä harjoitustehtäviä. Viikon jälkeen kotiin palasi väsynyt, mutta onnellinen tuleva maaseudun kehittäjä.

Rural Studies -opiskelijana oli mahdollisuus valita kursseja muista yliopistoista ja koota itselleen sopiva maaseutuopinintojen kokonaisuus. Opiskelu oli helppoa, sillä usein intensiivijaksot järjestettiin viikonlopuille ja muuten kurssi suoritettiin tenttien, esseinä ja verkko-opintoina. Verkoston vetäjien aktiivisuus ja taustatuki oli kiitettävää, opiskelijaa askarruttaviin kysymyksiin vastattiin hetimiten. Koska oma valmistumista-voitteeni oli tiukka, en vajaan puoleltoista vuoden Rural Studies -opiskelijaurani aikana ehtinyt kovin montaa kurssia suorittaa. Kiinnostusta olisi riittänyt paljon useampaankin. Opiskelutapa oli mielekäs ja toi pienen yliopiston kurssitarjontaan uusia valinnan mahdollisuuksia. Kaiken lisäksi Rural Studies -opiskelijoista muodostui monitieteinen joukko, jossa oma ajattelu avartui. Oman yliopiston kursseilla pyörivät yleensä samat aluetieteilijät tai kauppatieteilijät, jolloin näkökulma jää paljon suppeammaksi.

Harjoittelun kautta työelämään

Loppusyksystä 2003 oli aika ryhtyä miettimään gradun tekoa. Rural Studies tarjosi mahdollisuuden kulkea gradupolkua ja koska oma Vaasan yliopiston professori toimi siinä vetäjänä, valinta oli selvä. Päätin tutkia maaseutukuntien muuttoliikkeen hallinnan kiemuroita. Hannu Katajamäen ryhmässä oli helppo viedä työtä eteenpäin. Gradupolku-laisten kanssa kokoonnuimme vuoden ajan useaan kertaan ruotimaan toistemme töitä. Yksi tapaamispaikoista oli Seinäjoella Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksessa. Ennen Rural Studies -opintoja en ollut edes tiennyt yksikön olemassa olost, mutta siellä käydessäni muistan ajatelleeni, että tämä olisi ihanteellinen tuleva työpaikka.

Keväällä 2004 hain yliopistoharjoittelijaksi silloiseen Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskukseen eli nykyiseen Ruralia-instituuttiin Seinäjoelle. Tutkimusjohtaja Petri Kahilan leikkimielisenä kriteerinä harjoittelupaikan saamiseksi oli hänen vetämänsä Rural Studies -kurssin suorittaminen. Olin tietysti jo ilmoittautunut kursseille, joten harjoittelijan pesti oli varma. Viihdyin tutkimus- ja kehittämishankkeiden maailmassa erinomaisesti. Kolmen kuukauden harjoittelujakson jälkeen viimeistelin graduni, jonka sain esitellä gradupolun loppuseminaarissa samana syksynä. Loppusyksystä sain tehdä harjoittelupaikassani vielä kuukauden keikan, jolloin valmistelimme erästä hankesuunnitelmaa.

Sain paperit yliopistosta joulukuussa 2004. Samoihin aikoihin onni todella potkasi minua, sillä Ruralia-instituutissa tarjoutui projektipäällikön pesti Etelä-Pohjanmaan Onni muuttaa maalle -hankkeessa. Olin harjoittelujakson aikana ilmeisesti pys-

tyntyn vakuuttamaan työnantajani siinä määrin, että minulle uskottiin oma projekti. Niinpä muuttoliikkeestä ja maaseutuasumisesta tuli minulle työtä. Gradunikaan ei jäänyt hyllyyn pölyttymään, sillä pystyin hyödyntämään kerättyä aineistoa työssäni. Hankkeeni epäviralliseksi tavoitteeksi asetettiin, että saan avopuolisoni muuttamaan pääkaupunkiseudulta Etelä-Pohjanmaalle. Niin kävikin, tosin vasta vuosi projektin päättymisestä. Siinä näimme, että hankkeilla on aina kauaskantoisia vaikutuksia.

Rural Studies -verkosto tukena työelämään siirtymisen jälkeen

Hyödyllisten opintojen lisäksi Rural Studies -opiskelijoista syntyi pysyvä verkosto. Kun entisiä opiskelijoita ja opettajia tapaa erilaisissa tapahtumissa, aina löytyy yhteinen keskustelun aihe. Ruris-opintojen jälkeen on mahdollisuus osallistua Alumni-toimintaan. Torsti ja Eeva ottavat vanhat opiskelijat aina sydämellisesti vastaan, missä tahansa heihin törmääkin. Kesällä 2005 entiset ja nykyiset opiskelijat kokoontuivat Kiteellä maaseutututkijatapaamisen yhteydessä. Toistuvat tapaamiset auttavat säilyttämään yhteyden eri puolilla Suomea asuviin rurislaisiin. Samalla tutustuu myös uusiin verkostossa toimiviin ihmisiin. Kesällä 2006 sain Kokkolan maaseutututkijatapaamisessa kuulla, että minusta puhuttiin Vaasan yliopiston aluetieteilijöiden keskuudessa ensimmäisenä meidän yliopiston Rural Studies -opiskelijana. Lyhyestä opiskeluajasta huolimatta olen siis jättänyt pienen merkin Vaasan yliopiston histori-ankirjoihin.

Rural Studies -opinnot ovat olleet erinomainen pohja nykyiselle työlleni, jossa projektien teemat vaihtuvat ja toimenkuvakin saattaa välillä muuttua tutkijasta kehittäjäksi tai toisin päin. Opintojen antaman taustan turvin minun oli helpompi aloittaa työ maaseutututkimuksen ja maaseudun kehittämisen parissa, sillä olin opiskellut maaseutupolitiikan perusteita ja tutustunut kentän toimijoihin. Sekä nykyinen työni, että opiskelustaustani ovat vaikuttaneet siihen, että tunnen olevani sekä maaseutututkija että -kehittäjä. Koen, että tutkimusaiheemme nousevat käytännöstä ja pyrkivät aina kehittämiseen. Työhön kuuluu jatkuva kehittämis- ja oppimisprosessi, on luettava paljon, käytävä alan seminaareissa ja tapahtumissa. Työssä on pysyttävä ajan tasalla, jotta pystyy suunnittelemaan taas uusia projekteja. Ruralia-instituutissa kannustetaan myös jatko-opintoihin, vertaistukea ja kritiikkiä saa jatko-opiskelijoille perustetussa ryhmässä. Omat jatko-opintosuunnitelmani ovat vasta hiljalleen hahmottumassa ja jatko-opiskelijaryhmässä on hyvä myös kysytellä ajatuksiaan.

Minulle Rural Studies -opinnot olivat ammatinvalinnan kannalta ratkaisevan tärkeitä. Maaseutu tarjoaa lukemattomia mielenkiintoisia tutkimusaiheita niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Ainoa työtä vaikeuttava ja joskus motivaatiota rajoittava tekijä on rahoituksen saaminen. Jokainen tutkimus- ja kehittämishanke on valmisteltava huolellisesti ja perusteltava tarkoin. Koska työpäivässä on rajallisesti tunteja, työn ja vapaa-ajan rajat hämärtyvät helposti, mutta kiinnostus maaseutuun ei perustu ainoastaan palkkaan ja työaikaan. Tätä työtä tekevät ihmiset, joilla on sisäinen palo ja halu kehittää maaseutua ja tutkia erilaisia ilmiöitä ja niiden vaikutuksia. Uudet hankeideat kypsyvät yhtä hyvin ellei paremminkin työpaikan ulkopuolella.

*Professori Hannu Katajamäki valokuvaa maalaiselämää Ristiinassa 2005.
Kuva: Rural Studies arkisto*

Rural Studies -opinnoista työelämään ministeriöön

Laura Jänis

Suunnittelija, maa- ja metsätalousministeriö

Vuosi sitten, syksyllä 2005, olin ollut vuoden ajan maisteri ja koputellut eri työnantajien oville. Nyt, syksyllä 2006, olen aitiopaikalla osallistumassa Suomen maaseutupolitiikan tekemiseen valtakunnallisella tasolla; maa- ja metsätalousministeriössä ja maaseutupolitiikan yhteistyöryhmässä. Kuinka tässä näin kävi?

Paljon on laitettava sen piikkiin, että syksyllä 2002 osallistuin ensimmäisten Rural Studies -opiskelijoiden kanssa maaseutuopintojen johdantokurssille Juvalla Etelä-Savossa. Luultavasti näin ilmoituksen Rural Studies -opiskelijahausta yliopiston ilmoitustaululla, Aviisissa tai sähköpostilistalla. Joka tapauksessa kiinnostuin asiasta heti ja maaseutuopinnot tuntuivat sopivalta erikoistumisalalta. Olin opiskellut pääaineenani ympäristöpolitiikkaa vuodesta 1998 lähtien ja sivuaineita napsinut sieltä täältä. Koin valintojen tekemisen opintojen suhteen vaikeaksi ja keksin laajan sivuaineeni kunnallispolitiikan vasta opintojen loppuvaiheessa. Maaseutukysymykset olivat minua kiinnostaneet jo alusta lähtien ja muun muassa tutkimusmenetelmien harjoitustyön olin tehnyt karhukysymyksestä Pohjois-Karjalassa, ja kandidaatin tutkielman ympäristöhankkeista maaseutualueilla Lounais-Hämeessä.

Hotelli Juvan aikojen taakse pysähtyneen tupakansavuisen tunnelman lisäksi ensimmäisiä muistoja maaseutuopinnoista ja johdantokurssilta on Hannu Katajamäen ääni. Toinen mieleen painunut persoona sieltä on maaseutuneuvos Eero Uusitalo, vaikka hänen luentonsa maaseutupolitiikan tekemisestä meni varmasti suurelta osin ohi käsityskyyni. Kaiken kaikkiaan Rural Studies -opinnoista on jäänyt päällimmäisenä mieleeni sekä opettajien että opiskelijoiden aito kiinnostus maaseudun kehittämistä kohtaan. Kurssit ovat olleet korkeatasoisia ja lämminhenkisiä. Jo johdantokurssilla töitä tehtiin paljon, gradupolun istunnoista puhumattakaan. Samankaltainen paahtaminen on päällä ministeriössäkin.

Maaseutuopintojen gradupolku oli mielenkiintoinen matka ja tarjosi loistavia esimerkkejä ja (menestys)tarinoita eripuolilta Suomen maaseutua. Pohjantähti-opistolla Keminmaalla gradujen työstämisen lomassa Paavo Väyrynen esitteli meille kellarissa pellettiuuniaan. Samalla reissulla lauloimme toisten opiskelijoiden ja Torstin kanssa karaokea kylän baarissa Göstan sanojen mukaan "Minä lähdän Pohjois-Karjalaan, vaihdan farkut verkkarihousuun". Muita huippuhetkiä tuolla polulla oli graduluonnosten läpikäynti mökissä Raippaluodossa ja seuraavana aamuna avantoon pulahtaminen. Sieltä minulla on kuva, jossa Hannu luennoi meille pihalla viistossa räntäsateessa basikeri päässään. Jossain päin Satakuntaa gradupolun etappina oli maaseutumatkailutila, jossa ikivanhan savusaunan löylyssä paransimme maailmaa ja nautimme aamulla helmi-puuroa, jota emäntä oli koko yön hauduttanut. Nämä ja monet muut kokemukset vahvistivat sitä tunnetta, että maaseudulla on tärkeä asema suomalaisessa yhteiskunnassa ja paljon annettavaa meille kaikille.

Gradupolun lisäksi en ehtinyt tehdä Rural Studies -opintoja paljoa, sillä minulla oli jo kiire valmistua. Valmistuminen yliopistosta oli yllättävän laimea kokemus, ja kun tutkintotodistus laukussa kävelin yliopistolta suoraan työvoimatoimistoon ilmoittautumaan työttömäksi, ei tunnelma ollut järin riemukas. Mielenkiintoista työtä toki on tarjolla paljonkin jopa vasta valmistuneille, mutta palkkaa siitä ei aina olla valmiita maksamaan. Työttömänä en pitkään jaksanutkaan olla, vaan lähdin hankkimaan työkokemusta ympäristöministeriöstä työvoimatoimiston tarjoaman työelämävalmennuksen kautta. Olin innostunut tehtävästäni ministeriössä ja toiveikas sen suhteen, että sitä kautta voisoin työllistyä joksikin aikaa ihan oikeastikin. Motivaatio työelämää kohtaan alkoi kuitenkin laskea, kun kovasta halusta, koulutuksesta ja kokemuksista huolimatta työnhaku ei tuottanut konkreettista tulosta. Köyhäily ja epävarmuus alkoivat tymppiä entistä enemmän ja aloin tutkailla ammattikoulujen valintaoppaita ja miettiä alan vaihtoa rakennusmieheksi.

Hakaniemäläisen kommuunin keittiössä käymäni kahvipöytäkeskustelu syksyllä 2005 osoittautui onnekkaaksi sattumaksi, jonka kautta pääsin työelämään maaseutuasioiden pariin. Sain töitä Pirkanmaalla toimivasta toimintaryhmästä Pomoottorista. Syksyllä 2005 maa- ja metsätalousministeriö avasi haun Leader-toimintaryhmille seuraavaa EU-ohjelmakautta varten. Kuulin, että Pomoottorissa tarvittaisiin uuden kehittämissuunnitelman kirjoittajaa, ja hain heti työtä. Tuntui hyvältä päästä tekemään jotain konkreettisempaa, josta jopa maksettiin oikeaa palkkaa. Liiemmin minua ei häirinnyt edes se, että jouduin silloin asumaan viikot Oriveden opistolla – maallemuutto ei sentään ollut suunnitelmissani, ainakaan parin kuukauden pestin takia. Kevätpuolella Pomoottori ja naapuriryhmä Kantri Tampereen seudulta palkkasivat minut tekemään hanketoimintansa arviointia. Oli todella mielenkiintoista ja palkitsevaa tutustua kahden Leader-ryhmän toimintaan sisältäpäin, ja kuitenkin hieman ulkopuolisen silmin. Olen kiittollinen niistä opeista, jotka siellä Mikolta, Merjalta, Heikiltä ja Airilta sain.

Kuljin kevättälvella molempien toimintaryhmien alueella haastattelemassa hankeihmisiä ja sain kuulla monet tarinat ja juoda kahvit mm. huoltoasemalla, kunnantalolla ja tanssisuulissa, jota kevätaurinko jo hieman lämmitti. Tutustuin alueiden liikenneyhteyksiin henkilökohtaisesti, kun matkasin haastatteluissuille linja-autolla. Poikkeuksetta haastateltavat kritisoivat byrokratian määrää ja säädöksiä, joita laadittaessa maalaisjärki tuntuu unohtuneen. Toimintaryhmät ovat tässä byrokratiassa välittäjiä TE-keskusten ja hanketoimijoiden välillä.

Työnhakuni jatkui tietysti koko ajan ja se stressasi, että tulevaisuudesta ei työelämän suhteen tiennyt kuin pari kuukautta eteenpäin. Keväällä 2006 löysin maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilta työpaikkailmoituksen, joka tuntui todella omalta. Siinä haettiin maaseutu- ja tukipolitiikkayksikköön suunnittelijaa, jonka tehtäviin kuului mm. alueellisten maaseudun kehittämissuunnitelmien raportointia, toimintaryhmiin liittyviä tehtäviä sekä maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän toimintaan liittyviä tehtäviä. Kun sain kuulla, että olin saanut työpaikan, olin yhtä riemuissani kuin kahdeksan vuotta aikaisemmin saadessani kuulla pääseväni yliopistoon opiskelemaan toivomaani alaa, ympäristöpolitiikkaa. Nyt olen nähnyt maaseudun kehittämistyötä

tältä puolelta puolen vuoden ajan ja kenties integroitunut osaksi sitä byrokratiaa, mitä hankkeiden toteuttajien kanssa itsekin kritisoin. Työtä tuntuu olevan välillä liikaa, henkilökohtaista haastetta ja kehittymismahdollisuuksia riittää, ja saavutetut tulokset itse asian eli maaseudun kehityksen kannalta ovat olemattomia. Epävarmuus töitten suhteen ei ole kadonnut. Määräaikaisena työntekijänä kuulun siihen kastiin, jonka elämää valtion henkilöstöhallinnon tulostavoitteet ensimmäisenä heiluttavat. Silti olen todella onnellinen tästä työstä ja hyvilläni kaikesta siitä, mikä on auttanut tänne pääsemään. Olen oppinut valtavasti, eivätkä Eeron puheet enää kaikki mene yli ymmärryksen.

Rural Studies -verkoston, niin opettajien kuin oppilaiden, ansioksi on todettava syvä asiantuntemus maaseudun kehittämisessä, sekä paikallisen kehittämisen ja alhaalta ylös -lähestymistavan ymmärrys. Samaa ei valitettavasti voi sanoa kaikista meistä, jotka Helsingistä käsin yritämme maaseudun kehittämisedellytyksiä parantaa. Rural Studies -verkosto ja Maaseudun uusi aika -yhdistys ovat mielestäni hyviä käytännön esimerkkejä verkostoitumisen hyödyllisyydestä. Olen lyhyen opiskelu- ja työurani aikana ehtinyt olla mukana tuossa verkostossa jo kolmella tasolla: opiskelijana, toimintaryhmätyössä ja valtakunnallisella tasolla ministeriössä. Maaseudun uusi aika -yhdistyksen järjestämä vuosittainen maaseutututkijatapaaminen kokoaa nämä kaikki tahot ja maaseutututkijat yhteen. Uskon, että verkosto tarjoaa arvokasta tukea meille kaikille ja yhteistyöhön kannattaa rohkaista. Niin tutkijan kuin virkamiehenkin on pidettävä varansa, ettei hän pääse vieraantumaan käytännön työstä ja paikallistason arjesta.

Olen kotoisin pienenevästä harvaan asutun maaseudun kylästä, jossa on monen asian suhteen jo luovutettu. Rural Studies -porukan parista löytyi minulle uudenlaista innostusta ja uskoa maaseudun mahdollisuuksiin. Maaseudun kehittämisessä on jotain samaa kuin ympäristöpolitiikassa. Molemmissa saa tuntea maailmantuskaa ja taisella läheisyyden ekonomian ja pieni on kaunista -ajatuksen puolesta.

Opintosuorituksena maaseutuseminaari

Rural Studies -opinnot toteutetaan monimuotoisesti ja usein vuorovaikutuksessa maaseudun ja sen toimijoiden kanssa. Seuraavassa esiteltävä kongressitentti kuuluu tutkimisen taito -opintojaksoon, joka koostuu kahdesta osasta, maaseutu-tutkimuksen metodologiset nykysuuntaukset -intensiivikurssista sekä gradupolusta. Gradupolku on opinnäytetyön ohjausprosessi, joka muodostuu sarjasta gradun tekemistä tukevia työpajoja. Työpajoissa opiskelijat esittelevät tutkielmansa etene- mistä, keskustelevat ja saavat palautetta opettajilta.

Gradupolun päättävänä opintosuorituksena opiskelijat suunnittelevat ja toteutta- vat jossain keskenään sopimassaan paikassa maaseutuseminaarin (kongressin). Seminaarin suunnittelun ja käytännön toteutuksen lisäksi opiskelijat harjaantuvat tieteelliseen keskusteluun ja tutkimustulosten välittämiseen. Kongressitentti on kokonaisvaltainen oppimisprosessi, joka muodostuu tapahtuman suunnittelusta, tehtävien jaosta, oman esityksen valmistelusta, paikan varaamisesta ja muista käytännön järjestelyistä aina päivän vetämiseen asti. Tapahtuma tukee opiskelijoiden ammatillisen identiteetin kehittymistä ja rohkeutta toteuttaa omaa luovuutta monitieteisessä ryhmässä.

Syksyn 2006 aikana gradupolkulaiset kehittivät uudenlaisen yhteistyökonseptin Keski-Pohjanmaan maaseutuopiston Kannuksen yksikön kanssa. Ajatuksena oli tuottaa maaseudun tulevaisuudenvisiona yhdessä nuorten maaseutualan opiskelijoi- den kanssa. Gradupolun vetäjän, professori Hannu Katajamäen yhteyksien avulla kontaktit Kannukseen olivat jo olemassa. Yleisönä Kannuksessa oli maaseutuopiston 45 oppilasta, iältään kahdenkymmenen molemmin puolin, sekä heidän opettajansa.

Päivä koostui kahdesta osasta. Aamupäivällä opiskelijat esittelivät gradu- tutkimuksiaan ja herättelivät kuulijoita aiheeseen. Iltapäivällä kuulijat pääsivät itse pohtimaan maaseudun tulevaisuutta. Pääpuhujaksi oli pyydetty väitöskirjatutkija Vaasan yliopistosta, maanviljelijä Lorenz Uthardt. Gradutyöt herättivät keskustelua, ja etenkin oppilaiden jättämästä palautteesta kävi ilmi, että he olivat kiinnostuneita tutkimustulosten käytännön soveltamisesta tulevaisuudessa.

Iltapäivä toteutettiin tulevaisuusverstastyöskentelynä. Gradupolkulaiset vetivät kukin yhden ryhmän. Ensimmäisessä vaiheessa ryhmät työstivät maaseudun tämän hetken SWOT-analyysin. Sen jälkeen ryhdyttiin pohtimaan, millainen maaseutu on vuonna 2026, kun opiston opiskelijat ovat keski-ään kynnyksellä. Näistä ryhmä- pohdinnoista tuotettiin maaseudun kauhukuva ja unelmavisio.

Maaseutuopiston oppilaita kerätyn palautteen perusteella päivä oli osallistava ja ajatuksia herättävä. Kokemus antoi nuorille maaseutuopiston oppilaille uskoa heidän omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Opiston opettajat olivat tyytyväisiä oppilaiden osallistumisinnokkuuteen ja vaihtelua tarjoavaan päivään. Kaikkiaan oppilaitosyhteistyöstä jäi sekä järjestäjille että osallistujille erittäin hyvät kokemuk- set. Osaltaan Kannuksen tilaisuus vahvisti käsitystämme siitä, että maaseutu- opintojen tarttumapintoja löytyy monin tavoin, kun ympäröivän maaseudun kanssa rohkaistutaan aitoon kanssakäymiseen.

Kokemuksia opettamisesta ja oppimisesta Rural Studies -verkostossa

Ilkka Lehtola

Tutkija, Joensuun yliopisto, maantieteen oppiaineryhmä

Tutustuin ensimmäisen kerran sanapariin Rural Studies syyskuussa 2002. Joensuun yliopiston maantieteen laitokselle oli saapunut tarjouspyyntö monitieteisen maaseutu-opetuksen tuottamiseksi. Hoidin tuolloin maaseutumaantieteen yliassistentin virkaa, ja tehtäviini kuului luonnollisesti myös maaseutuaiheisen verkko-opetuksen järjestäminen. Tarjous päätettiin jättää, olihan laitoksella pitkäaikaista kokemusta maaseutumaantieteen opetuksesta ja maaseutututkimuksesta. Lisäksi useita maantieteilijöitä työskenteli tutkijoina Joensuun yliopiston Karjalan tutkimuslaitoksessa. Yliopistossa oli runsaasti maaseutututkijoita, joilta oli saatavissa tutkimustietoa myös opetukseen.

Verkkoluentojen tuottamisesta laitoksella ei juuri kellään ollut aiempaa kokemusta. Lähdin liikkeelle puhtaalta pöydältä, sillä koulutusta kurssin tuottamiseksi en ehtinyt hankkia. Hakemuksessa verkkokurssi sai otsikokseen ”Maaseudun alueelliset kehityspiirteet”. Opintojakso on käsitellyt maaseudun kehityspiirteitä, maaseutututkimuksen tuloksia ja uusimpia suuntauksia. Siinä on korostunut erityisesti maantieteen ja aluetutkimuksen näkökulma, jollaisen tarjonta Rural Studies -opinnoissa olisi muutoin jäänyt vähäiseksi.

Luennot verkkoon

Laitoksemme tarjous hyväksyttiin ja ryhdyin valmistelemaan kurssia. Esikuvana oli Pertti Rannikon ympäristöalan Rural Studies -verkkokurssi, josta oli paljon hyötyä oman kurssini suunnittelussa. Näin pystyttiin välttämään monia verkkoluentoja vaivanneita ongelmia (mm. monotoniset ”puhuvat päät”, kalliit teleyhteydet ja luentojen vastaanottamiseen liittyvä hallinnointi).

Luennot nauhoitettiin tammi-maaliskuussa 2003 normaaleissa luentotilanteissa. Itseni lisäksi luennoimassa kävi neljä muuta joensuulaista maantieteilijää. Nauhoitetuista luentojaksoista oli poistettava tarpeettomat äänet ja tauot sekä lisättävä visualisoivia luentokalvoja. Verkkokurssia työstettiin yhteistyössä yliopiston Opetusteknologia-keskuksen kanssa kevään ja kesän 2003. Materiaalin tuottaminen ja siirtäminen verkkoon ei sujunut kuitenkaan ongelmitta. Eniten ylimääräistä työtä aiheuttivat tekniset ongelmat: äänen editointi oli hidasta pienitehoisella tietokoneella ja ääni- ja kalvomateriaalin yhdistämiseen tarvittava ohjelma toimi takerrellen.

Materiaalin kokoaminen ja editointi oli kuitenkin kiehtova prosessi. Koin olevani kuin elokuvaleikkaaja, joka rakensi ääni- ja kalvomateriaalista loogisesti etenevän ja kuuntelijaa kiinnostavan esityksen. Monien vaikeuksien jälkeen opetusmateriaali saatiin siirrettyä verkkoon muutamaa päivää ennen kurssin alkua.

Verkkoluentojen suorittaminen on pyritty tekemään opiskelijoille mahdollisimman helpoksi. Opetus ei ole ollut sidottu aikaan eikä paikkaan. Verkkoluennot ovat

olleet kokonaisuudessaan kuunneltavissa internetin kautta esim. opiskelijan omalta kotipäätteeltä tai yliopistojen atk-luokassa. Tunnuslukuja ei ole tarvittu. Luentoisiin sisältyvät kalvot on voinut tulostaa paperille. Luento- ja kirjatentit opiskelija on voinut suorittaa kotiyliopiston yleisissä kuulusteluissa.

Ensimmäistä lukuvuotta hallitsivat lastentaudit

Verkkokurssi tuli opinto-ohjelmaan syksyllä 2003. Ensimmäisenä lukuvuonna (2003–2004) opintojakso sisälsi verkkoluennot, kirjallisen harjoitustyön ja kirjatentin. Kurssi-vaatimukset etsivät vielä oikeaa muotoaan. Esikuvana oli Joensuun yliopiston maaseutu- maantieteen kurssi, jonka pohjalta opintojaksoa oli muokattu Rural Studies -yliopisto- verkon käyttöön. Opintojakson laajuuden sai valita kahdesta vaihtoehdosta (3 tai 5 opintoviikkoa). Sekavuutta lisäsi vielä se, että opiskelijalla oli mahdollisuus tehdä vaihtoehdoisesti joko kirjallinen työ ja/tai kirjatentti. Kirjatentti koostui englanninkielisestä tenttikirjasta, jonka lisäksi oli mahdollista tenttiä ajankohtaisia artikkeleita.

Itseni ja koordinaatioyksikön opintoassistentin kannalta tenttijärjestelyt olivat monimutkaisia ja varsin työntäyteisiä. Tenttikirjaa oli saatavissa vain muutamista yliopisto- kirjastoista, joten jouduin etsimään vaihtoehtoisia tenttimateriaalia. Myöskään kaikkia artikkeleita ei ollut helppo löytää. Tenttitilaisuuksia järjestettiin niin usein kuin opiskelijat toivoivat, mikä edellytti ylimääräisiä järjestelyjä. Lisäksi verkkoluentojen ja kirjallisuuden tenttimistä varten oli järjestettävä runsaasti tenttitilaisuuksia, koska eri yliopistoissa yleiset kuulustelut järjestettiin harvoin samanaikaisesti. Tästä seurasi, että miltei jokaiselle opiskelijalle oli laadittava erikseen omat kysymykset.

Kyse oli ensimmäisestä laatimastani verkkokurssista, ja se sisälsi luonnollisesti lastentauteja, joiden korjaaminen aiheutti lisätöitä. Eniten ongelmia oli verkkoluentojen kuuntelussa. Osa opiskelijoista kuunteli verkkoluennot kotipäätteeltä ilman suurempia ongelmia. Alkuperäisenä ajatuksena oli ollut, että opiskelijat olisivat voineet kuunnella luennot myös yliopistojen atk-luokissa. Ajatus ei täysin ollut toteutettavissa. Kun opiskelijat havaitsivat kuuntelun vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi, he saivat luennot cd-rom-levykkeinä ja kuuntelivat luennot kotipäätteiltä. Omia hankaluuksia aiheutui myös siitä, että yliopistojen kesken tai jopa saman yliopiston eri laitosten välillä oli suuria eroja, sillä verkkoluentojen kuunteluun ja katselemiseen tarvittavia ohjelmia puuttui atk-luokkien päätteistä:

En osannut asentaa Real Playerin ilmaista versiota kotikoneelle. Yliopiston koneilla ei myöskään ollut päivitettyä versiota. Pyydettyä se asennettiin siellä sillä kertaa vain yhdelle koneelle, mikä tuotti jonkin verran ongelmia kuuntelemaan pääsemiseen.

Tekniset ongelmat aiheuttivat myös opiskelijoille ylimääräistä työtä. Opiskelijat eivät aina saaneet yliopistojen henkilökunnalta apua ohjelmien asentamiseen puhumatta- kaan siitä, että olisivat itse voineet asentaa kuunteluun tarvittavat ohjelmat. Alkuperäinen idea verkon kautta kuunneltavista luennoista toteutui vajavaisesti.

Virheistä opiksi

Ensimmäisen lukuvuoden kokemukset verkkokurssin järjestämisestä olivat hyödyllisiä. Verkkoluennoissa havaitut virheet korjattiin, ja joitakin osia luennoista päivitettiin ja täydennettiin myöhemmin. Lisäksi opintovaatimuksia yksinkertaistettiin. Opintojakson laajuus supistettiin kolmeksi opintoviikoksi (syksystä 2005 lähtien laajuus ollut viisi opintopistettä). Kurssi on sisältänyt verkkoluennot ja kirjallisuuden. Luentotentti on korvattu oppimistehtävillä, mikä on vähentänyt huomattavasti tenttitilaisuuksien määrää. Hankalasti saatavissa oleva tenttikirja korvattiin aluksi artikkeleilla, jotka oli mahdollista lukea ja tulostaa netistä. Kaikki artikkelit eivät kuitenkaan avautuneet kotipäätteiltä. Kokeilu ei osoittautunut muutoinkaan onnistuneeksi, sillä artikkelit antoivat hajanaisen käsityksen maaseudun kehityksestä ja nykytilasta.

Syksyllä 2005 artikkelitentti korvattiin kirjatentillä. Tenttikirjaksi saatiin uusi englanninkielinen maaseutumaantieteen oppikirja, jota pyydettiin hankimaan kaikkiin yliopistoverkoston kirjastoihin. Tenttikirjan saatavuudessa oli alussa ongelmia, koska kaikki kirjastot eivät ehtineet hankkia niitä riittävän ajoissa. Parempaan suuntaan kuitenkin edettiin. Netti yhteydet paranivat, ja teknisiä ongelmia oli entistä vähemmän. Opiskelijat ovat olleet tyytyväisiä kurssin antiin:

Maaseudun hahmottaminen, alueellisuus ja viime aikojen muutokset olivat mielenkiintoisia. Se antoi aineksia analysoida maaseudun todellisuutta sekä sitä kehityskulkua, joka on johtanut tämän hetken sekä maaseutupoliittiseen että ihmisten arkea kuvaavaan tilanteeseen.

Kurssin järjestäminen on muutosten jälkeen ollut myös opettajan kannalta työekonomisesti mielekkäämpää. Vastauksia oppimistehtäviin on ollut mielenkiintoista lukea; enää ei ole mitattu kykyä oppia asioita ulkoa, vaan kykyä ajatella ja soveltaa opittua.

Opettaminen Rural Studies -verkossa

Verkkoluentojen tuottaminen on haastava ja ammattitaitoa edellyttävä työprosessi. Luennot nauhoitettiin valtaosin normaaleissa luentotilanteissa. Nauhoitus pyrittiin järjestämään huomaamattomasti siten, ettei se häirinyt luennointia ja luennoitsijan liikkumista luokan edessä. Luennoitsijan rintapieleen kiinnitettiin pieni mikrofoni ja nauhuri laitettiin taskuun. Videokameraa ei käytetty.

Opettajan kannalta suurin ero perinteiseen luento-opetukseen on ollut kuulustelujen järjestämisessä. Verkkoluennot suoritetaan laatimalla vastaukset oppimistehtäviin. Jokainen opiskelija saa neljä laajahkoa esseetyyppistä tehtävää, joihin tämä kirjoittaa vastaukset luentojen perusteella. Lisäksi on monivalintatehtäviä, joihin opiskelija vastaa valitsemalla oikean vastausvaihtoehdon. Kirjatentti on toistaiseksi järjestetty perinteisellä tavalla, mutta senkin muuttamista verkkotentiksi on harkittu.

Oppimistehtävien käyttö verkko-opetuksessa on varsin yleistä. Myös tällä kursilla se on osoittautunut onnistuneeksi ratkaisuksi. Jokaiselle opiskelijalle on arvottu omat oppimistehtävät suuresta tehtäväjoukosta. Näin on vältetty se, että opiskelijat ryhtyisivät vertailemaan tehtäviään ja kopioimaan vastauksia toisiltaan. Oppimistehtävät on laadittu siten, ettei niihin voi vastata referoimalla luentoja, vaan vastaaminen edellyttää analyttistä pohdiskelua, näkemysten perustelua ja tietojen yhdistämistä. Opiskelijoihin on ollut mahdollisuus tuoda esille omia kokemuksia ja näkemyksiä.

Oppimistehtävien laatiminen edellyttää opettajalta perusteellisempaa valmistelua normaaliinluentotentiin verrattuna. Toisaalta oppimistehtävien arvostelu on mielekkäämpää, koska opiskelijan oma ajattelu ja persoonallisuus pääsevät paremmin esille kuin perinteisessä luentokuulustelussa. Toki opiskelijoiden joukossa on aina yksilöitä, jotka eivät ole vielä kypsiä analyttiseen pohdiskeluun.

Opintojakso on ollut yksi Rural Studies -verkoston suosituimmista kursseista. Sen on vuosittain aloittanut noin 25 opiskelijaa. Opiskelijapalautteen perusteella kurssia on pidetty monipuolisena, ja luentojen kuuntelu verkon kautta koettu joustavaksi tavaksi opiskella:

Omalta kannaltani hyvää oli ensinnäkin se, että kurssin pystyi suorittamaan täältä Tampereelta käsin verkossa. Muuten tuskin olisin kurssia ryhtynyt tekemään. Hyvää oli myös se, että kurssi koostui erilaisista kokonaisuuksista. Itse tein luennon ja esseen. Mielestäni essee on hyvä malli oppia, sillä niissä joutuu/pääsee ajattelemaan ja puntaroimaan käsittelemäänsä asiaa tarkemmin. Luentotenteissä voi olla se ongelma, että opettelee asioita ikään kuin ulkoa sen kummemmin pohtimatta. (RS-opiskelija lukuvuonna 2003–2004)

Henkilökohtainen vuorovaikutus on jäänyt vähäiseksi opettajan ja opiskelijoiden välillä. Yhteydenpitoa on pääosin pidetty verkkoyhteyksien välityksellä, mitä itse ainakin aluksi vierastin. Verkko-opetuksen pedagogiset mahdollisuudet ovat olleet rajallisemmat kuin perinteisessä kontaktiopetuksessa. Opiskelijapalaute on tuottanut kuitenkin yllättävän tuloksen siinä mielessä, etteivät opiskelijat ole juuri pitäneet henkilökohtaisen vuorovaikutuksen vähäisyyttä ongelmana. Ohjaus sähköpostin välityksellä on sujunut ongelmattomasti:

Minusta etäopiskelu toimi oikein hyvin, sillä oli näppärää kuunnella luennot rompulta silloin kun itselleni sopi. Sain myös aina pikaisen vastauksen sähköpostilla, jos minulla oli kysyttävää. Siitä suuri plussa.

Monet opiskelijat ovat pitäneet hyvänä sitä, että luentoja on voinut kuunnella silloin, kun opiskelu on sopinut parhaiten heidän omiin aikatauluihinsa. Monilla on ollut mahdollisuus kuunnella luentoja myös kotimikrolta. Tästä on ollut seurauksena se, että oppimistehtävien suorittamiseen on täytynyt antaa riittävästi vastausaikaa.

Mitä kokemus on opettanut?

Verkkoluentojen tiedot vanhenevat, joten luennot vaatisivat täydennystä tai päivitystä säännöllisin väliajoin. Päivitykseen ei ole ollut kuitenkaan riittävästi resursseja, koska verkkoluentojen tuottaminen on varsin työntäyteinen prosessi. Päivitys edellyttää myös ulkopuolista rahoitusta. Opetusviran ohessa päivityksiä harvoin ehtii tekemään. Aineiston tallentaminen, editointi ja muokkaaminen julkaisukuntoon edellyttävät kokemusta ja erilaisten ohjelmistojen hallintaa.

Teknisiä ongelmia on ollut varsin paljon. Verkkokurssi on ollut herkkä erilaisille teknisille häiriöille, joita saattaa ilmaantua yllättäen jopa verkossa jo olevaan luentosarjaan. Ongelmia on tuottanut myös atk-tuen hitaus, mikä on johtunut osittain teknisen henkilöstön pätkätyösuhteista ja vaihtuvuudesta. Häiriöiden etsimiseen ja korjaamiseen on jouduttu käyttämään opettajan arvokasta työaika.

Kokemus on osoittanut, että verkkoluennon tuottaminen edellyttää huolellisempaa esivalmistelua perinteiseen luento-opetukseen verrattuna. Tarvitaan runsaasti havainnollistavaa materiaalia, koska opetuksen teho perustuu äänen ohella myös visuaalisiin keinoihin. Verkkoluentojen laatijalta edellytetään monenlaisten taitojen hallintaa ja materiaalien hankintaa. Luentoja on hyvä havainnollistaa tekstien, kuvioden, valokuvien ja karttojen avulla. Niitä joutuu osittain laatimaan itse, koska muiden tuottamia havaintoesityksiä ei saa käyttää ilman alkuperäisen tekijän tai julkaisijan lupaa. Ongelmia saattaa syntyä siitä, ettei kaikkien karttojen tai kuvioden tekijöitä välttämättä onnistuta enää tavoittamaan, joten julkaisuluvan saaminen voi olla mutkikasta. Myös pieniin maksuihin on varattava määrärahaa. Esimerkiksi Maanmittaushallituksen karttojen julkaisuoikeudet ovat maksullisia, ja julkaisuoikeudet on uusittava joka vuosi.

Verkko-opetus on vielä nuorta ja käytännöt vakiintumattomia. Verkkoluentojen tekijä tarvitsee ehdottomasti koulutusta. Itse kävin verkko-opetuksen laatimiseen liittyviä kursseja vasta pari vuotta luentojen valmistumisen jälkeen. Koulutusta tarvittaisiin ennen kaikkea ohjelmien käyttöön ja verkkopedagogian käytäntöihin, sillä kömpelö ulkoasu ja tekniset ongelmat lisäävät kynnystä käyttää kurssia. Tällä kurssilla aineiston editointi ja erilaiset tekniset häiriöt ovat tuottaneet eniten ongelmia.

Katkonaiset työsuhteet ovat vaikeuttaneet sitoutumista kurssin kehittämiseen. Luentojen päivitys, virheiden korjaaminen ja kuulustelujen järjestäminen on ollut mahdollista ulkopuolelta saadun rahoituksen turvin. Tehtävää ei ole sisällytetty mihinkään yliopiston opetusvirkaan, vaan sitä on tehty muun työn ohessa. Itse olen pyrkinyt tekemään niin suuren osan kuin vain taitoni ovat riittäneet, koska tehtävään ei ollut mahdollista sitoa muuta henkilökuntaa. Avustava tekninen henkilöstö on vaihtunut joka vuosi, eikä siten teknisen tuen puolella ole ollut jatkuvuutta.

Olen kurssin myötä päässyt tutustumaan verkko-opetuksen mielenkiintoiseen maailmaan ja samalla olen voinut osaltani edistää maaseutualan opetuksen verkostoitumista. Myönteinen ja kannustava palaute on motivoinut myös kehittämään opetusta entistä paremmaksi.

Kiinni maaseudun elämään – johdantojaksosta kokemuksia

Ekskursio maaseudun kehityskysymyksiin -opintojakso muodostuu viikon mittaisesta intensiivijaksosta ja sitä seuraavasta viiden viikon mittaisesta etäjäksosta, joka suoritetaan verkko-oppimisympäristössä. Käytännössä intensiivijaksot ovat suuntautuneet Etelä-Savon maaseutukuntiin. Yliopisto-opetuksen rantautuminen maaseudulle on otettu hyvin myönteisesti vastaan. Viikon vierailun isäntinä ovat toimineet kohdekuntien kunnanjohtajat, ja kuntien puolelta on hyvin auliisti osallistuttu jakson käytännön järjestelyihin yhdessä koordinaatioyksikön kanssa. Kuten yliopisto-opetuksen henkeen kuuluu, johdantojaksollakin luennot ovat pääsääntöisesti avoimia kaikille kiinnostuneille.

Opintojakso muodostaa johdannon monitieteisiin maaseutuopintoihin. Siinä käsitellään maaseudun keskeisiä muutosprosesseja ja niiden hallintapyrkimyksiä käytännön konteksteissa ja eri tieteenalojen näkökulmista. Tarkoituksena on, että opiskelija jakson myötä harjaantuu havaitsemaan ja muotoilemaan maaseutuun liittyviä tutkimus- ja kehittämisiongelmiä. Opintojaksolla tarkastellaan tutkimuksen ja kehittämisen välistä eroa ja yhtäläisyyttä sekä harjaannutaan tutkimuksellisten ongelmien monitieteiseen käsittelyyn ryhmässä. Tärkeätä on opiskelijan oman osaamisen ja oppiaineen näkökulmien soveltaminen käytännön maaseutukontekstiin. Tarkastelu konkretisoituu vuosittain vaihtuvan valitun teeman ja sen ympärille tehtävän harjoitustyön kautta.

Juvalta Kangasniemelle

Ensimmäinen Rural Studies -ekskursiojakso järjestettiin **Juvalta** 18.–22.11.2002. Koska Rural Studies -opiskelijahaku ensimmäisenä toimintavuonna järjestettiin syksyllä, myös tämä kautta aikojen ensimmäinen johdantojakso järjestettiin poikkeuksellisesti marraskuussa. Opiskelijoita jaksolle osallistui kaikkiaan 19. Juvalta osallistujien mieliin painui lähes koko viikon jatkunut rankka lumisade. Kinokset alkoivat kasaantua ympärillämme. Eräässä luentopaikassa (maatilamatkailuyritys) pääsimme kokemaan maaseudun arkea, kun sähköt yllättäen katkesivat. Professori Hannu Niittykangas jatkoi tyynesti luentoaan kynttilän valossa. Toisessa paikassa sisätilojen viileys pakotti opiskelijat kerääntymään luennoivan professori Pertti Rannikon ympärille tiiviiksi joukoksi; siis kirjaimellisesti lähiovetusta. Kansainvälisen tuulahduksen toi professori Mark Shucksmith, jonka luento Hotelli Juvan 70-lukulaisessa seminaariympäristössä oli mieliin painuva.

Mäntyharjulla vuonna 2003 teemana oli kulttuuri. Opintojakso oli nyt saatu omalle paikalleen elo-syyskuun vaihteeseen. Opiskelijoita oli kaikkiaan 18. Vierailimme muun muassa Tyryn viinitilalla, jossa yrittäjä kertoi toiminnastaan, ja professori Kari Vesala luennoi maaseutuyrittäjyydestä. Jäniskylän metsästyseuran majalla järjestetyssä tilaisuudessa nautimme kyläläisten vieraanvaraisuudesta ja

kuulimme skotlantilaisia kokemuksia paikallisesta kehittämisestä, luennoijana Vanessa Halhead. Kyläpäällikkö Ilmari Nikkinen kertoi kylätoiminnasta ja siitä, miten kansalaisvaikuttaminen liittyy Mäntyharjun tunnetuimman kulttuuri-kohteen, taidekeskus Salmelan syntyyn. Kosketusta tuleviin yliopisto-opiskelijoihin otettiin toteuttamalla ympäristöpolitiikan luento avoimena lukiolaisille Mäntyharjun lukion tiloissa.

Vuoden 2004 teemana oli monikulttuurinen maaseutu ja kohdekuuntana **Hauki-vuori**, yksi Suomen (suhteellisesti) monikulttuurisimpia kuntia. Opiskelijoita oli ennätyskelliset 27. Heille luennoi Puolan EU-jäsenyyden haasteista ajankohtaisesti professori Marek Klodzinski Puolan tiedeakatemiasta. Koskikalastusyrityksessä pidettyä opiskelua piristämään toteutettiin puolestaan Ruris-räpin kantaesitys. Sen syvämusiikillinen sanoma taisi kuitenkin jäädäluentovieraallemme, australialaiselle yrittäjyyden tutkijalle Darren Halpinille hieman avoimeksi. Erityisesti mieliimme jäi vierailu hollantilaisentyisen haukivuorelaisen Marja De Jongin Saksala Art-Radius -taidetilalla. Saimme itsekin kokeilla taiteen tekoa maalaamalla suuressa ullakkoateljeessa. Tuokio opetti meidät katsomaan maailmaa totutusta poikkeavalla tavalla ja esitteli taas yhden uuden yrittämisen mahdollisuuden maaseudulla. Kuten jokaisena muunakin vuotena viikon päätti maaseutuneuvos, nykyisin professori Eero Uusitalon elämänmakuinen luento suomalaisesta maaseutupolitiikasta. Tällä kertaa kaikille avoin luento toteutettiin Haukivuoren valtuustosalissa.

Ristiinassa vuoden 2005 teemana oli teollinen maaseutu. Opiskelijoita oli 11 ja he tutustuivat muun muassa. Kuomiokosken kenkätehtaaseen, jonka kaikki muistivat Kuoma-lastensaappaista. Myös Pien-Toijolan historiallinen vanhojen talojen muodostama miljöö teki vaikutuksen, eikä vähiten oppaana toimineen eläkkeellä olevan opettajan, Niilo Pulkkinen ansiosta. Pääsimme pikkuisella moottoriveneellä myös Ristiinan kuuluisille kalliomaalauksille. Ristiinassa joukkoa isännöi virkaiällä mitattuna tuolloin Suomen kokenein kunnanjohtaja Helge Häkkinen. Ristiina oli sopiva paikka muistella myös maaseudun sosiaalitutkimuksen historiaa laajalti tunnettujen Ristiina-tutkimusten kautta. Dosentti Juhani Tauriainen kertoi omakohtaisesti siitä, miten vuonna 1963, kaksi viikkoa ennen Ristiinan (Pelloksen) puunjalostustehtaan rakennustöiden aloitusta eri kyliin jalkautui ja pyöräili parikymmentä Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen opiskelijaa laadullista tutkimusaineistoa keräämään.

Asuminen maaseudulla oli vuoden 2006 opintojakson teemana. Osallistujia jaksolle oli edellisen vuoden tapaan 11. Tutustuimme viikon aikana **Kangasniemen** asumis- ja yrittämismahdollisuuksiin vierailuilla ja luennoilla. Professori Hannu Katajamäki aloitti viidennen johdantojakson tuttuun tapansa tuhdilla maaseudun evoluutio -luennollaan. Oman näkökulmansa maaseudun kehittämiseen ja yrittäjyyteen antoi myös entisessä vanhainkodissa sijainneen majapaikkamme sitkeä isäntä suorasanaisilla puheenvuoroillaan. Kunnanjohtaja Pekka Toivosen kuvaukset kunnan elinkeinopolitiikan kehittämisen vaiheista jäivät hyvin mieleen. Hyvin

ajankohtaisena asiana Kangasniemellä kuultiin venäläisten aktivoitumisesta kunnan taloudessa. Uuden venäläisrahoitteen hotellin rakentamisen aloittamisesta oli jo sovittu. Kunnantalolla pidetytluentotilaisuudet keräsivät opiskelijoiden lisäksi myös kuntalaisia kuulijoiksi. Luennot herättivät myös kommentteihin ja keskusteluun.

Tähän mennessä kaikilla paikkakunnilla, joihin Rural Studies on yliopisto-opetuksen vienyt, on vastaanotto ollut erittäin myönteinen ja kumppanuushenkinen. Tällä tiellä yliopistoverkosto tulee jatkamaan, koska me uskomme tämän vuorovaikutuksen kertyvän tärkeäksi pääomaksi niin verkostolle kuin sen opiskelijoille.

Luento

Kangasniemen kunnantalolla,
Kangasniemi-salissa

Erikoistutkija, FT Mikko Kumpulainen
Luovan luokan muutto ja sen motiivit

torstaina 31.8.2006 klo 15-17

Rural Studies –yliopistoverkoston opetukseen sisältyvä luento on kaikille avoin.

Tervetuloa!

Rural Studies aine- ja erillislaitosten välisenä osaamisena ja kumppanuutena

Verkostossa on mukana tällä hetkellä kaikkiaan 18 vastuulaitosta 13 eri paikkakunnalla. Yhdeksän yliopistokaupungin lisäksi verkosto on kiinnittynyt Mikkelin, Seinäjoen, Kokkolan ja Kajaanin yliopistokeskusten toimintaan. Tässä osassa Rural Studies -verkosto hahmottuu näiden tärkeiden solmukohtien ja toimijoiden näkökulmista. Verkosto on synnynyt ”alhaalta ylöspäin” useiden tahojen yhteistyönä. Siinä on otettu erilaisia rooleja ja hyödynnetty kumppaneiden erityisosaamista ja vahvuuksia. Ainelaitosten kautta verkosto kiinnittyy yliopistolliseen ytimeen ja perustehtäviin. Tutkimusprofessori Toivo Muilu analysoi Rural Studies -opintojen syntyvaiheisiin liittyviä keskusteluja ja perusteluja Oulun yliopiston maantieteen laitoksella. Professori Pirjo Siiskonen kuvaa Rural Studies -aloitteen syntyä ja verkoston kehitysvaiheita koordinaatioyksikkönä alusta asti toimineen Ruralia-instituutin näkökulmasta.

Rural Studies -johtokunta kokoontui Tampeereella 1.12.2006

*Rural Studies -johtokunnan
puheenjohtajan nuji*

Rural Studies -verkosto ainelaitoksen näkökulmasta

Toivo Muilu

Tutkimusprofessori, Oulun yliopisto, maantieteen laitos ja MTT Ruukki

Ainelaitokset ovat yliopistojen toiminnan ydin. Siinä missä maaseutu koostuu toiminnallisista kylistä, yliopisto koostuu ainelaitoksista, joissa tapahtuu valtaosa opetuksesta ja tutkimuksesta. Tutkijat ja opettajat ovat yliopistojen “kyläläisiä”, jotka pitävät arkipäivän ja kehityksen rattaat pyörimässä.

Pohdin tässä kirjoituksessa Rural Studies -verkoston asemoitumista osaksi Oulun yliopiston maantieteen laitoksen opetustarjontaa. Aluksi tarkastelen lyhyesti maaseutuun kohdistuvan opetuksen ja tutkimuksen historiaa laitoksessamme. Seuraavaksi kuvaan prosessia, jonka tuloksena maantieteen laitos (ja Oulun yliopisto) liittyivät verkostoon. Kolmanneksi kuvaan niitä kysymyksiä ja argumentteja, jotka nousivat keskeisiksi maaseutuopetuksen integroitumisessa laitoksen opetusohjelmaan. Neljäntenä käsitelen verkoston tuomaa lisäarvoa ja lopuksi esitän muutamia näkemyksiä nykytilasta ja jatkosta.

Maaseutuopetuksen ja -tutkimuksen tausta Oulun yliopiston maantieteen laitoksessa

Oulun yliopisto perustettiin vuonna 1958, joten se on vanhin ns. maakuntakorkeakoulu. Yliopiston perustamislain hengen mukaisesti tehtäväksi asetettiin Pohjois-Suomen olojen ja niiden kehittämisen tutkimus. Määritelmä poistettiin vuoden 1983 laissa Oulun yliopistosta, mutta yhteistyö pohjoisen yhteiskunnan kanssa on jatkunut tiiviinä.

Maantieteen laitos on yksi yliopiston vanhimpia yksiköitä (perustettu 1959) ja se on alusta lähtien ollut mukana alueellisessa tutkimusyhteistyössä kuntien ja useiden muiden organisaatioiden kanssa. Pohjois-Suomi on pinta-alaltaan suurten ja maaseutumaisien kuntien aluetta, joten on luonnollista, että suuri osa opinnäytteistä ja muista tutkimuksista tehtiin maaseudun kontekstissa 1980-luvulle saakka. Opinnäyteluette-loista löytyvät vuosikymmenien varrelta varmaan useimpien Oulun ja Lapin läänien kuntien nimet. Kunnat tai niiden yhteiselimet olivat myös opinnäytteiden tärkeimpiä rahoittajia. Samalla suurimpaan osaan Pohjois-Suomen kuntia ja muita organisaatioita on sijoittunut maantieteilijöitä erilaisiin opetus-, tutkimus- ja suunnittelutehtäviin, jolla puolestaan on ollut kumuloiva vaikutus uusien maaseutuhankkeiden käynnistymiseen.

Tilanne kuitenkin muuttui hitaasti 1990-luvulle tultaessa. Suunnittelumaantieteen linjalla yhteys maaseutuun säilyi pisimpään²², mutta 1990-luvun alun lamavuodet leikkasivat kuntien kehittämispanoksia ja samalla opinnäyteprojekteja. EU-jäsenyy-

²² Muilu–Rusanen 1991

den myötä käynnistynyt ohjelmallinen alueiden ja maaseudun kehittäminen lisäsi maaseutuun(kin) kohdistuvaa tutkimustoimintaa, mutta käytännössä 1990-luku oli oululaisessa maaseutututkimuksessa suhteellisen hiljaista aikaa. Rural Studies -verkoston kehittäminen alkoi siis maantieteen laitoksen kannalta haastavassa vaiheessa: “vanhan” 1970- ja 1980-lukujen projektitoiminnan opettajia ja vetäjiä ei ollut montaa jäljellä ja vastaavasti EU-hankkeisiin pohjautuva toiminta maaseudulla oli vielä opetteluvaiheessa. Suoraan maaseutuun liittyvää opetusta annettiin vain muutamalla opintojaksolla.

Maantieteen laitoksen liittyminen Rural Studies -verkostoon

Kuten Torsti Hyyryläinen ja Pirjo Siiskonen kuvaavat artikkeleissaan, yliopistollisen maaseutuopetuksen koordinoimista on kehitelty jo 1980-luvulta alkaen. Maaseutututkijatapaamiset ja Maaseudun uusi aika -lehden ja -yhdistyksen perustaminen loivat kohtaamispaikkoja maaseudusta kiinnostuneille. Verkoston rakentaminen alkoi kolmannen maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman²³ linjausten mukaisesti ja Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR) myöntämän rahoituksen turvin vuonna 2001. Pohjatyötä oli siis jo tehty paljon, kun Oulun yliopisto tuli toimintaan mukaan.

Muistiinpanojeni ja säilyneiden sähköpostien mukaan kuulin Rural Studies -verkoston kehittämisestä ensimmäisen kerran vasta joulukuussa 2001, kun en sattumoisin osallistunut saman vuoden maaseutututkijatapaamiseen Rovaniemellä, jossa verkosto-idea oli esitelty. Kollega välitti 12.12.2001 Torstin alustavan kutsun kiinnostuneille osallistua strategiatyöpajaan tammi-helmikuussa 2002. Asia kiinnosti minua siinä määrin, että näytän vastanneen kutsuun myönteisesti 13 minuutin kuluttua: väliaikana ehdin vielä keskustella muutaman kollegan kanssa heidän osallistumishalukkuudestaan!

Tämä pieni esimerkki kertoo osaltaan laajemminkin vauhdista, jolla asia lopulta eteni. Helmikuun alussa 2002 Mikkeliissä ja Tertin kartanossa pidettyyn kaksipäiväiseen työpajaan kokoontui parisenkymmentä tutkijaa ja opettajaa kuudesta yliopistosta. Kokouksessa vallitsi suorastaan innostunut henki, vaikka käsiteltäviä asioita oli runsaasti. Jo tuossa vaiheessa selväksi tuli kaksi keskeistä asiaa: koordinaation merkitys on verkoston synnyttämisen kannalta olennainen, mutta ilman valmisteluun vapaaehtoisesti osallistuvia opettaja-tutkijoita opetussisältöjä ei saada kehitettyä. Asiat valmisteltiin niin nopeasti, että jo samana keväänä Rural Studies -opinnot hyväksyttiin osaksi maantieteen laitoksen opinto-ohjelmaa. Niiden käynnistymisestä syksyllä 2002 ehdittiin myös saada maininta luonnontieteellisen tiedekunnan ja samalla maantieteen laitoksen juuri valmistumassa olleeseen opinto-oppaaseen²⁴.

Eräs tärkeä seikka toiminnan ripeän etenemisen kannalta oli samaan aikaan vireillä ollut maaseutuprofessuurien perustaminen Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmältä haettavan osarahoituksen turvin. Monitieteiset Rural Studies -maisteriopinnot ja professuurit perustuivat molemmat kolmannen maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman ehdotuksiin, mutta erillisinä esityksinä. Alkuvaiheessa tätä erillisyyttä pidettiin esillä mm. erilaisten rahoitusrakenteiden vuoksi, mutta käytännössä ne esimerkiksi Oulun

²³ Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2000

²⁴ Luonnontieteellisen tiedekunnan opinto-opas 2002–2004

yliopistossa koplautuivat yhteen: perustettavan pohjoisen maaseutututkimuksen professorin edellytettiin jo virantäyttöselosteessa osallistuvan Rural Studies -verkoston toimintaan. Tällä yhteydellä oli mielestäni ratkaiseva merkitys kummankin aloitteen nopeaan etenemiseen yliopiston hallinnossa.

Kysymyksiä ja argumentteja

Uudet aloitteet eivät muutu uusiksi käytännöiksi ilman kitkaa. Innovaatioiden diffuusioteoriasta ovat tuttuja vitkastelijat, joita oli esimerkiksi Rogersin tutkimuksessa 16 % ryhmästä²⁵. Jokainen uusien kurssien, opetussuunnitelmien ja opinto-oppaiden laatimiseen osallistunut tietää, että työhön sisältyy paljon muitakin reunaehtoja kuin luontainen muutosvastarinta. Uusia opintojaksoja ei voi lisätä opetustarjontaan ilman, että niillä on vaikutusta aikaisempaan opetuspalettiin.

Maantieteen laitoksella Rural Studies osui vaiheeseen, jossa opetusohjelma oli laajojen muutosten alla: laitokselle oli tullut uusia professoreja, jotka luonnollisesti toivat opetukseen omia näkökulmiaan. Maaseutuopetusta siis integroitiin opetukseen suunnilleen samaan aikaan kuin uusia matkailu- ja suunnittelumaantieteen sekä geoinformatiikan opintojaksoja. Hieman myöhemmin eri suuntautumisvaihtoehtojen ja erikoistumisalojen opintojaksoja ryhmiteltiin uudelleen kokonaisuudeksi, jotka muodostavat uuden kaksiportaisen tutkintojärjestelmän. Tässä tilanteessa Rural Studies valtakunnallisena ja siten tavallaan laitoksen ulkopuolisena aloitteena kohtasi kysymyksiä ja argumentteja, joista tiivistän seuraavassa olennaiset (ilman erityistä järjestystä). Kommentit ovat osin omiani ja osin muistinvaraisia mielikuvia verkoston sisällä käydyistä keskusteluista.

Mikä taho hyväksyy Rural Studies -ohjelman osaksi opetustarjontaa? Alussa oli epäselvää, onko kyseessä laitoksen vai tiedekunnan toimivaltaan kuuluva asia. Oulussa asia hoidettiin ikään kuin varmuuden vuoksi niin, että allekirjoittanut esitteli asian laitoksen neuvostolle, jonka hyväksynnän jälkeen asian käsitteli ja hyväksyi tiedekuntaneuvosto. Molemmissa neuvostoissa maaseutuopinnot toki keskusteluttivat jonkin verran, mutta sittenkin sujuvaa etenemistä helpotti se, että yliopistot olivat solmineet sopimukset yhteistyöstä rehtoritasolla.

Mitä ihmeen maaseutumaistereita Rural Studies -ohjelma tuottaa, eihän sellaista oppiainetta kuin maaseututiede ole olemassa? Maaseutumaisteri-ilmaus on verkoston sisäistä slangia, joka alkuvaiheessa hämmensi valmistelutyötä ainakin omalla laitoksellani. Eri yhteyksissä piti selittää aika monesti, että verkostosta valmistutaan edelleen omien oppiaineiden maistereiksi, mutta he saavat samalla erityisen ”maaseutumaisterin” pätevyden.

Lisääkö Rural Studies laitoksen opetuskuormaa ja kustannuksia? Muutamat professorit epäilivät, että ohjelma sitoo henkilöresursseja ja synnyttää lisäkustannuksia muutenkin niukkojen resurssien kanssa kamppailevilla ainelaitoksilla. Tämä huoli oli aika helppo poistaa, kun selitti verkoston rahoitusohjan.

²⁵ Rogers 2003

Mihin tutkinnot ja niistä saatavat pisteet menevät, kuka Rural Studies -verkostosta hyötyy? Yliopistojen ja ainelaitosten resurssit määräytyvät yhä voimakkaammin tutkintotavoitteiden ja suoritettujen tutkintojen pohjalta. Tässä tilanteessa oli ymmärrettävää, että esiin nousi heti alussa kysymys tutkintojen suorituspaikoista: jotkut epäilivät, että verkoston kautta osa laitoksen opiskelijoista karkaa suorittamaan tutkintojaan muihin yliopistoihin esim. gradujen ohjauksen vuoksi. Tämä pelko poistui toki nopeasti, kun sovittiin, että tutkinnot jäävät opiskelijoiden kotilaitoksiin. Toisaalta kaksiportainen tutkintojärjestelmä on nykyisin jopa ohjaamassa opiskelijoita pohtimaan muitakin vaihtoehtoja kandidaatin jälkeen.

Miten Rural Studies integroituu eri suuntautumisvaihtoehtoihin? Oulun yliopiston maantieteen laitoksella on maisteriopinnoissa tällä hetkellä kolme suuntautumisvaihtoa (aineenopettaja, maantiede ja suunnittelumaantiede), jonka lisäksi maantieteen suuntautumisvaihtoehdossa on neljä erikoistumisalaa (luonnon-, kulttuuri- ja matkailumaantiede sekä geoinformatiikka). Kaikki professorit eivät olleet suoralta kädeltä valmiita hyväksymään Rural Studies -opintojen ideaa siitä, että osa syventävistä pääaineopinnoista voitaisiin korvata muissa yliopistoissa suoritettavilla verkosto-opinnoilla. Käytännössä Rural Studies -opinnot ovatkin useimmiten jääneet sivuaine-opinnoiksi tai pääaineen osalta tapauskohtaisen harkinnan varaan.

Saavatko laitoksen omat opiskelijat osallistua Rural Studies -opintoihin? Alkuperäinen idea oli, että erikseen rahoitetuille ja rakennetuille opintojaksoille voivat osallistua vain ne opiskelijat, jotka johtokunta on hyväksynyt verkoston opiskelijoiksi. Tämä herätti jonkin verran nurinaa ainakin omalla laitoksellani ja periaatteesta onkin käytännössä joustettu alusta lähtien.

Näiden kysymysten lisäksi keskustelua herätti mm. gradujen ohjauksenvastuu verkostossa. Jotkut ohjaajat eivät olleet valmiita jakamaan ohjauksenvastuuta etenkin muissa yliopistoissa toimiville opettajille. Muitakin pienempiä asioita tuli vastaan, mutta niistä selvittiin neuvottelemalla. Keskeisimmät asiat verkoston ”myymisessä” laitokselle olivat mielestäni opetuksen kustannusvastaavuus, tutkintojen pysyminen laitoksella ja sen sinänsä itsestään selvän asian läpivienti, että Rural Studies tuo oikeasti laitoksen opetukseen lisäresursseja eikä vie mitään pois.

Mitä Rural Studies on antanut ainelaitokselle?

Viisi vuotta on aika lyhyt aika toiminnan arvioimiseksi. Ainelaitoksen näkökulmasta Rural Studies -toiminnan tuottamaa lisäarvoa voidaan kuitenkin lähestyä ainakin kolmelta kannalta, jotka linkittyvät läheisesti toisiinsa.

Ensinnäkin koko laitoksen tasolla verkosto on synnyttänyt yhteyksiä sellaisiin maaseutuopetusta antaviin tahoihin, joita ei ole aiemmin kovin hyvin tunnettu. Laitoksen näkyvyys on lisääntynyt yliopistojen välisessä verkostoitumisessa ja samalla yliopiston sisällä yli tiedekuntarajojen. Rural Studies -toiminnalla on selkeä yhteys myös yliopistojen yhteiskunnalliseen palvelutehtävään: Rural Studies tunnetaan aika hyvin sekä yliopiston johdossa että maaseudun toimijakentällä.

Toinen lisäarvo liittyy maaseutututkijoiden ja -opettajien yhteistyön lisääntymis-

seen henkilötasolla yli ainelaitos- ja oppiainerajojen. Rural Studies on merkinnyt uusia yhteistyömahdollisuuksia sekä horisontaali- että vertikaalitasolla aikaisemmin joko henkisesti tai fyysisesti toisistaan etäällä toimivien opettajien välillä. Nopeasti kehittyvät verkko-opetuksen muodot ovat tässä suhteessa olleet avuksi. Opetusyhteistyön kehittämisessä on toki vielä paljon työsarkaa jäljellä. Tärkeä näkökulma opettajien kannalta on myös mahdollisuus kertoa omista maaseutututkimuksista erityisesti räätälöidyillä opintojaksoilla.

Kolmas, kenties jopa keskeisin seikka on Rural Studies -toiminnan vaikutus opiskelijoiden keskuudessa. Verkostoa voisi kutsua valmennusjärjestelmäksi, joka haravoi maaseudusta kiinnostuneet yliopisto-opiskelijat eri puolilta maata tehovalmennukseen, jonka tuloksena on maaseudun tutkimuksen ja kehittämisen erikoisosaajia. Rural Studies muodostuu tuskin koskaan massatuotteeksi, mutta suuri osa sen pariin hakeutuvista opiskelijoista haluaa aidosti tehdä töitä maaseudun hyväksi. Erityisesti intensiivijaksojen ja gradupolun aikana eri alojen ja yliopistojen maaseutuopiskelijoilla on mahdollisuus tutustua toisiinsa henkilökohtaisesti: samalla on toivottavasti kehittymässä maaseutu- maistereiden verkosto, jonka merkitystä tulevaisuudessa voi vain arvailla.

Tätä kirjoitettaessa syksyllä 2006 voi sanoa, että Rural Studies on vakiintunut osaksi Oulun yliopiston maantieteen laitoksen opetustarjontaa. Se tunnetaan jatkuvasti paremmin sekä opettajien että etenkin opiskelijoiden parissa. Verkoston opetus näkyy laitoksen nettisivulla²⁶ ja ilmoitustaululla, tiedekunnan opinto-oppaassa ja myös eräissä muiden tiedekuntien laitoksissa. Rural Studies tunnetaan yliopiston hallinnossa ja monissa keskeisissä yhteistyöorganisaatioissa.

Huolenaiheitakin toki on. Ikäluokkien pienentyessä kamppailu opiskelijoista tulee väistämättä kiristymään. Yliopistolaitoksen nykyinen rahoitusmalli ei tue kunnolla verkostoitumista, vaikka sen lisääntymistä kaivataan poliittisilla tasoilla. Keskeinen osa Rural Studies -toimintaan osallistuvista opettajista toimii määräaikaisella rahoituksella ja yhä suurempi työpanos on uhrattava rahoitushakemusten laatimiseen. Rural Studies on joka tapauksessa esimerkki onnistuneesta, bottom-up-periaatteella rakentuneesta verkostomallista, johon rahoituksesta päättävien tahojen kannattaisi perehtyä huolellisesti.

²⁶ <http://www oulu.fi/geography/opetus/index.html>

Sosiaalipsykologia, maaseutu ja Rural Studies

Klaus Helkama

Professori, Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos

Arvot ovat hyvin vakaita asioita. Kun suomalaisten arvoja seurattiin 1990-luvun alusta 2000-luvun alkuun, mitään mainittavaa muutosta ei havaittu. Lama tuli, lama meni, mutta suomalaisten arvomaailma ei muuttunut.³⁶ Vasta 2000-luvun ensi vuosikymmenen puolivälissä on havaittavissa arvomuutos, jota Martti Puohiniemi³⁷ on nimittänyt “uusyhteisöllisyyden” nousuksi.

Yleensä ajatellaan, että arvojen muutos seuraa taloudellisia muutoksia. Tämä näkyy hyvin Inglehartin havainnoissa siitä, miten materialistiset arvot nousevat kun taloudellinen tilanne kiristyy, ja postmaterialistiset puolestaan tulevat tärkeämmiksi, kun talous kasvaa³⁸. Suomessa tapahtui 1980-luvulla arvomuutos, joka ei sovi tähän malliin – suomalaiset ennakoivat yhteiskunnan rakennemuutosta ja mukauttivat arvonsa kilpailukyky-yhteiskuntaan sopiviksi. Järjestys oli päinvastainen, ensin psykologia ja sitten talous. Itsenäisyys ja pätevyys ja muut muutosvalmiusarvot nousivat arvopörssissä, universalistiset arvot heikkenivät, niin että arvomaailman painopiste siirtyi yksilökeskeisiin muutosvalmiusarvoihin. Tämä Esa Pohjanheimon havainto Pyhtäällä työikäisten seurantatutkimuksesta vuosien 1982 ja 1993 välillä vahvisti yksilötasolla sen, mitä Pertti Alasuutari totesi Helsingin Sanomien pääkirjoituksista ja muista lähteistä: oli siirrytty toisesta tasavallasta kolmanteen³⁹.

Alasuutarin⁴⁰ sanoin maatalouden harjoittajia alettiin *pitää väestöryhmänä, jonka kokoa halutaan pienentää. Yhtenä ratkaisuna on rakentaa identiteetti maatalousyrittäjinä, joiden toimeentulo riippuu siitä, miten he saavat yrityksensä kannattaviksi*. Arvomuutos yrittäjämäisiin arvoihin ja maaseudun rakennemuutos kulkivat käsi kädessä. Kun maaseutututkimusta alettiin yliopistoissa kehittää Rural Studies -verkostoksi, arvojen tutkimus tarjosi sosiaalipsykologialle luonnollisen selkänöjan. Kuten Moliéren herra Jourdain, porvari aatelismiehenä, joka kotiopettajaltaan sai tietää puhuneensa proosaa koko ikänsä, me sosiaalipsykologitkin huomasimme Pyhtäällä tehneemme maaseutututkimusta. Eikä ainoastaan Pyhtäällä vaan myös muualla, esimerkiksi Kari Vesalan tunnetuissa kontrollipremissien tutkimuksissa, jotka sitten jatkuivat esimerkiksi Vesalan ja Pyysiäisen maaseutuyrittäjien tutkimuksissa⁴¹.

Arvojen vakaisuus ja muutos sekä identiteetti ovat myös kohteena sosiaalipsykologian laitoksen kevätkesällä 2007 suoritettavassa Pyhtää IV -tutkimuksessa, jossa Rural Studies -vastuulaitos selvittää arvojen lisäksi mm. suomalaisuuden ja euroopalaisuuden suhteita ja maatalousyrittäjien työnkuvaa vuonna 12 jälkeen Euroopan unioniin liittymisen.

³⁶ Puohiniemi 2002

³⁷ Puohiniemi 2006

³⁸ Inglehart 1997

³⁹ Pohjanheimo 1997, Alasuutari 1996

⁴⁰ Alasuutari 1996, 73

⁴¹ Vesala 1992, Pyysiäinen et al. 2006

Rural Studies -aloitteesta verkoston koordinointiin

Pirjo Siiskonen

Johtaja, professori, Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti

Mikään uusi ei synny tyhjästä. Kaikilla asioilla on alkujuurensa ja historiansa, uutta syntymää edeltävät pitkien prosessien ketjut. Varsinaisen synnytyksen mahdollistaa otollinen aika, sopivat toimijat, jopa sopiva yhteensattuma tai jokin laukaiseva tekijä. Uuden syntyminen on usein pitkällisen työn ja kypsymisen tulos.

Näin voitaneen kuvata myös Rural Studies -yliopisto-opintojen syntyä. Vuonna 2002 alkaneiden Rural Studies -opintojen alkujuuret ovat jäljitettävissä ainakin 1980-luvulle, maaseutu-käsitteen käyttöönottoon politiikan alueena ja kohteena. Tuskin olisi voinut olla yliopistollisia maaseutuopintoja ennen maaseutupolitiikan käsitteen syntyä ja käyttöönottoa.

Suomessa maaseutuun kohdistuva politiikka syntyi varsinaisesti vasta 1980- ja 1990-lukujen taitteessa. Sen keinovalikoimiin kuului aluksi sellaisia työvälineitä kuin kehittämishankkeet, koulutus, asiantuntijaryhmätyö ja kylätoiminta. Seuraavaksi aktivoituivat maaseutututkimusta tekevät tutkijat, sitten oli akateemisen täydennyskoulutuksen vuoro ja vasta sitten katseet kääntyivät alan yliopisto-opetuksen puutteeseen ja opetusta tukeviin professuureihin.

Professuurien ja alan yliopisto-opetuksen puutteesta oli keskusteltu pitkään maaseudun tutkijoiden ja kehittäjien keskuudessa. Tuntui erikoiselta, että Euroopan maaseutumaisimmassa maassa ei ollut yhtään maaseutututkimuksen oppituliota, muiden Euroopan maiden maaseutusosiologian professoreihin puolestaan törmäsi Euroopan maaseutusosiologioiden yhdistyksen (European Society for Rural Sociology) konferensseissa jo 1970- ja 1980-lukujen taitteessa. Alan opetuksen puuttumista maastamme voi pitää vähintään yhtä ihmeellisenä (joskin professuurien puuttuessa ymmärrettävänä). Yliopistollisen maaseutuopetuksen tarve oli siis olemassa ja puute tunnistettu jo ainakin 1970-luvun puolella.

Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksessa (perustettu 1988) kuljettiin alan kehittämistyössä samaa rataa kuin kansallisessa maaseutupolitiikassakin. Ensin tehtiin alueellisia maaseudun kehittämishankkeita, järjestettiin koulutusta ja kehitettiin kyliä yhdessä kyläläisten kanssa. Pikkuhiljaa tutkimus alkoi voimistua ja kansainväliset kontaktit vahvistua. Juuri kansainvälisyyden kautta vahvistui yksikössä myös kiinnostus ja usko maaseutualan opetusohjelmien toteuttamiseen Suomessa.²⁷

Jo vuonna 1996 aloimme neuvotella ja suunnitella yhteistyössä muiden yliopisto-toimijoiden kanssa Maaseutualan-PD-ohjelmaa. Syntyi muutamia vuosia pyörinyt aka-

²⁷ 1996 perustettu pohjoismais-skotlantilainen maaseutututkimuksen Nordic-Scottish University Network for Rural and Regional Development -yliopistoverkosto alkoi järjestää Pohjoismaiden ja Skotlannin maaseutualan tutkijoiden seminaareja. Ensimmäinen niistä pidettiin Ristiinan Heimariissa syyskuussa 1997. Verkoston kautta tutustuttiin kokemuksiin yliopisto-opetuksen järjestämisestä muissa Euroopan maissa.

teeminen täydennyskoulutusohjelma ja sitä ylläpitänyt verkosto. Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Mikkeli toimi ohjelman koordinaattorina ja vastasi sen käytännön toteutuksesta. Mukana oli kuusi yliopistoa: Helsingin, Joensuun, Kuopion, Oulun, Turun ja Lapin yliopisto. Tätä verkostoa voidaan pitää yhtenä Rural Studies -verkoston syntymisen alkujuurena. Alan yliopistotoimijat olivat jo tottuneet verkostomaiseen työskentelyyn maaseutualan täydennyskoulutusohjelman tuottamisessa ja tunsivat toisensa. Maaseutu-PD-ohjelmalla oli johtokunta ja johtokunnassa istui samoja kasvoja, jotka myöhemmin kokoontuivat Rural Studies -johtokuntapöytään.

Mikkelin aktivoituminen yliopistotoiminnoissa

Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen Mikkelin yksikkö päätti vuoden 1999 aikana lähteä aktiivisesti kehittämään yliopistollista tutkimusta ja opetusta. Perustana oli yksikön 10-vuotisjuhlassa julkilausuttu idea Ekoyliopistosta, joka on monitieteinen ja tieteiden välinen, toimii verkostomaisesti ja on kansainvälinen sekä edistää ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kehitystä. Myös Mikkelin kaupunki tuki vahvasti yliopistollisten toimintojen kehittämistä. Mikkelin yliopistokampus -työryhmässä päädyttiin yksimielisesti kaupunginjohtajien johdolla ja yhteistyössä maakuntaliiton kanssa hakemaan rahoitusta Ekoyliopistotoiminnan ja kauppatieteellisen korkeakoulutuksen kehittämiseksi.

Helsingin kauppakorkeakoulun BBA (nykyisin BScBA) -ohjelma rohkaisi uskomaan, että Mikkelissä voidaan antaa muutakin yliopistollista perusopetusta. Ryhdyttiin selvittämään, millä edellytyksillä ja keinoilla yliopisto-opetuksen antaminen Mikkelissä sijaitsevassa Helsingin yliopiston yksikössä olisi mahdollista. Haettiin ja saatiin erillinen ESR-hankerahoitus yliopisto-opetusta koskevan selvityksen tekemiseen.

Toimin selvitys-hankkeen vastuullisena "selvitysnaishena" 1.2.–31.3.2000. Tuona aikana tutkittiin ensin yliopistollisen opetuksen mahdollisuuksia avoimen yliopiston ja sen väylän kautta annettavina opintoina, tunnusteltiin Helsingin yliopiston ainelaitoksilla vallitsevaa suhtautumista Mikkelissä annettavaan luomun ja maaseutualan yliopisto-opetukseen, selvitettiin maassa jo toimivien yliopistoverkostojen käytäntöjä ja vaihtoehtoisia ratkaisuja järjestää opetusta. Selvitystehtävän tuloksena syntyi esitys sekä luomu-opintojen (Eco Studies) että maaseutuopintojen (Rural Studies) tuottamisesta ja organisoimisesta.²⁸

Luomuoetus sai oman organisoitumismallinsa yhteistyössä Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan ja eläinlääketieteellisen tiedekunnan kanssa. Eco Studies -opintojen suunnittelu käynnistyi vuonna 2000 Itä-Suomen lääninhallituksen myöntämällä ESR-hankerahoituksella ja opetus Mikkelissä alkoi vuonna 2001.

Maaseutuopetuksen organisoitumisen merkittävänä mallina ja benchmarking-kohteenä oli Savonlinnassa toimiva Matkailualan verkostoyliopisto. Sen koordinaattori Ulla Ritola-Pesonen perehdytti matkailualan yliopisto-opetuksen verkostomalliin ja sai vakuuttuneeksi siitä, että maaseutuopinnotkin voitaisiin järjestää verkostomallilla.²⁹

Jonkun on lähdettävä liikkeelle ja vieritettävä ensimmäinen kivi

Esitin raportissa verkostomallisen ohjelman perustamista Maaseutu-PD-ohjelmassa mukana olevien yliopistojen (Helsinki, Joensuu, Kuopio, Lappi, Oulu ja Turku) ja Helsingin kauppakorkeakoulun kesken. Koordinaattoriksi ehdotin Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen Mikkelin yksikköä. Raportissa ehdotettiin, että emoyliopistojen tulisi nimetä edustajansa (maaseutukysymyksiin erikoistunut professori) verkostoyliopiston johtoryhmään, ja että ohjelmaa johtaisi dosentin pätevyyden omaava tutkimusjohtaja, joka voisi saada tutkimusprofessorin arvonimen.³⁰ Raportin mukaan

Rural Studies -sivuainekokonaisuus käsittää maaseutututkimuksen perus-, aine- ja syventäviä opintoja yhteensä 40 opintoviikkoa, jotka tuotetaan mukana olevien yliopistojen yhteistyönä. Opintokokonaisuuksien vastuuopettajat nimetään mukana olevista yliopistoista. Lähiopetusjaksot toteutetaan pääosin Mikkelissä. Rural Studies -ohjelma hyödyntää myös virtuaalisen oppimisympäristön mahdollisuuksia.

Aluekehittämisen näkökulma on selvityksessä vahvasti mukana, ja raportissa esitetään, että

... kun opiskelijat pääsevät opinnoissaan syventävien opintojen vaiheeseen, on heidän mahdollista tehdä pääaineensa maaseutukysymyksiä koskeva pro gradu -työ Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen tutkimushankkeissa ja osana Mikkelin yliopistokampuksen yhteistä tutkimustoimintaa. Tällöin maakunta, kunnat ja paikallinen maaseutu voivat hyötyä tutkimus- ja kehittämishankkeiden toimenpiteistä ja tuloksista.

Varsinaisen sysäyksen maaseutuopintojen tuottamishankkeelle antoi vuoden 2000 syksyllä ilmestynyt kolmas maaseutupoliittinen ohjelma, jonka ehdotuslistan ehdotus numero 35 oli: *Tulisi käynnistää 2001–2002 verkostoyliopistomallilla Rural Studies -koulutusohjelma, jossa voi suorittaa maaseutumaisterin tutkinnon*³¹. Esitystä oli valmisteltu kevään ja kesän 2000 aikana yhdessä toisen yliopistollisen maaseutututkimuksen ja -opetuksen merkittävän ja rohkean esityksen kanssa:

*Maaseutututkimuksen pitkäjänteisyyden ja tieteellisen tason takaamiseksi tulisi perustaa 2002–2003 viisi maaseutututkimuksen professuuria yliopistoyksiköihin, joissa on maaseutututkimuksen perinteitä.*³²

²⁹ Ritola-Pesonen 2000

³⁰ Selvityksessä ehdotetaan lisäksi ohjelman toteuttamista englanninkielisenä, ulkomaalaisten opiskelijoiden ottamista ohjelmaan sekä ohjelman henkilöstö- ja resurssitarve.

³¹ Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2000

Molemmat esitykset ovat toteutuneet ja ovat osoittautuneet keskeisiksi maaseutualan yliopistotutkimuksen ja -opetuksen edistämisessä.

Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Mikkeli haki maaseutupolitiikan yhteistyöryhmältä hankerahoitusta syksyllä 2000 ja sen saatuaan aloitti verkostomallisen opetushankkeen suunnittelun keväällä 2001. Vuoden 2000 marraskuussa hankkeelle oli haettu myös toteutuksen pilotointirahoitusta Itä-Suomen lääninhallitukselta (hankehakemus 22.11.2000). Hakemuksen käsittelyprosessi oli melkoisen mutkikas, eivätkä maakunnan rahoittajaviranomaiset olleet alussa täysin vakuuttuneita maaseutuopetuksen alueelle tuomasta lisäarvosta. Lopulta hankkeesta kuitenkin saatiin myönteinen päätös, joka loi edellytykset valmistelutyön aloittamiseen alkuperäisen suunnitelman mukaisella henkilöstörakenteella.³³

Aina tarvitaan tekijöitä

Markkinoilla oli tarve yliopistollisesta maaseutuopinto-ohjelmasta. Rahoittajatkin olivat lopulta valmiita sitoutumaan ohjelman tuotantoon. Mutta puuttui itse tuote, oli epävarmaa, miten muut yliopistot suhtautuisivat ohjelmaan eivätkä potentiaaliset opiskelijat tienneet, mitä hyvää heille olisi luvassa. Tarvittiin siis itse ohjelman sisällön suunnittelu, toteuttajayliopistojen yhteistyön ja sitoutumisen varmistaminen, asiantuntijakumppanien etsiminen yhteistyöyliopistoista, suunnittelu-yhteistyön käynnistäminen, johtokuntatyöskentelyn aloittaminen ja mukaan lähteissä yliopistoissa ohjelman markkinointi opiskelijoille.

Tehoryhmä ryhtyi työhön. Hankkeen suunnittelijana aloitti FM Päivi Pylkkänen. Rural Studies -verkostosta vastaavaksi tutkimusjohtajaksi nimitettiin 1.8.2001 lähtien HT Torsti Hyyryläinen. Hän oli osallistunut hankkeen suunnittelutyöhön jo keväällä. Torstista tuli ”pääkokoonjuoksija”. Hän kävi henkilökohtaisesti neuvottelut mukaan tulevien yliopistojen rehtoreiden, hallintopäälliköiden ja maaseutualan vastuupettajien kanssa³⁴. Itse olin mukana Jyväskylän yliopistossa 17.5.2002 käydyssä neuvottelussa, jossa rehtori Sallinen muistutti opiskelijoiden jatko-opintokelpoisuuden varmistamisesta ja Helsingin yliopiston rehtorin, Kari Raivion, kanssa käydyssä neuvottelussa 11.6.2002, jossa sekä raportoitiin jo tehdystä valmistelutyöstä että kuultiin oman yliopiston rehtorin kanta hankkeeseen. Sovittiin, että vastuulaitosta haettaisiin valtiotieteellisestä tiedekunnasta.

Hankkeen suunnittelijana toimi alussa päätoimisesti FM Päivi Pylkkänen ja osaaikaisesti FM Vesa Rouhiainen. Opintoassistenttina/suunnittelijana aloitti 18.3.2002 FM Eeva Uusitalo, josta myöhemmin on tullut opetusverkoston koordinaattori. Osana maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän rahoittamaa opintojen suunnitteluhanketta teki erillisen taustaselvityksen yliopistojen ja korkeakoulujen maaseutuopetuksesta fil.yo Seija Hyvärinen³⁵. Toimistosihteerinä valmistelussa toimi koko ajan Mirja Marttinen.

³² *Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma 2000*

³³ *Alkuperäistä hakemusta korjattiin ja täsmennettiin rahoittajan pyynnöstä muutamia kertoja. Lopullinen hyväksytty hakemus on päivätty 28.9.2001.*

³⁴ *Poikkeuksena Oulun yliopisto, jossa yhteydet rehtoriin hoiti Toivo Muilu.*

³⁵ *Hyvärinen 2001*

Merkittävänä työmääränä voi valmistelussa pitää myös opiskelijoille suunnattua markkinointia ja uuden ohjelman tunnetuksi tekemistä. Tässä työssä yhteistyöyliopistojen yhteyshenkilöt ja -professorit olivat avainasemassa.

Valmistelutyön vauhti kasvoi vuodenvaihteessa 2001–2002. Tavoitteeksi oli asetettu ensimmäisten opiskelijoiden sisäänotto syksyllä 2002. Monille mukana olleille mieleen jäänyt virstanpylväs oli Mikkelissä Tertin kartanossa 1.–2. helmikuuta 2002 pidetty verkostoyliopistojen maaseutuasiiantuntijoiden yhteinen suunnitteluseminaari, jossa moni asia jäsenyi pääsuunnittelijoille ja jossa hankkeeseen mukaan lähtevien sitoutuminen vahvistui. Eeva Uusitalon tulo suunnitteluryhmään maaliskuussa 2002 vahvisti joukkuetta. Intensiivisen suunnittelu- ja valmistelutyörupeaman jälkeen ensimmäiset opiskelijat saattoivat aloittaa Rural Studies -opiskelijoina marraskuussa 2002.

Mikä varmisti onnistumisen?

Rural Studies -opintojen käynnistymistä voi pitää onnistumisena. On hyvä analysoida, mikä voisi selittää menestystarinan.

Ensinnäkin yhteiskunnassa oli selvä tarve kyseiselle tuotteelle. Järjestelmässä oli aukko ja tarvittiin Rural Studies -opinnot tukkimaan se. Toinen onnistumisen tae oli eteneminen suunnitellusti pala palalta: ensin selvitys toteuttamismahdollisuuksista ja mahdollisen mallin kehittäminen, sitten varsinainen suunnitteluhanke, edelleen pilotointihanke ja vasta sitten varsinaisen verkostohankkeen toteutus opetusministeriön rahoittamana.

Kolmas selittäjä on osittain jo olemassa ollut verkosto Maaseutu-PD-ohjelman, maaseutututkijaverkoston ja Maaseudun uusi aika -yhdistyksen pohjalta ja ylipäätään se, että Suomessa maaseutututkijat tunsivat jo ennestänsä toisensa. Neljäs tekijä on ollut yhteistoiminnallinen suunnittelu, niin verkoston sisällä kuin Ruraliassakin. Viidentenä tekijänä pitäisin Ruralian/Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen Rural Studies -hankkeeseen kiinnitetyn henkilöstön intomielisyyttä, sitoutumista ja asialle omistautumista. Kuudentena onnistumisen selittäjänä on raha. Tuskinpa verkoston osakasyliopistoissa olisi ollut toteutuneessa määrin valmiuksia opintokokonaisuuksien tuottamiseen, ellei heille olisi voitu siitä maksaa. Tämän mahdollisti opetusministeriön yliopistoverkostolle osoittama hankerahoitus vuosina 2004–2006.

Ongelmatkin pitää kohdata

Maaseutututkijayhteisön pitkäaikaisen tavoitteen eteen oltiin laajasti valmiita yhteistoimintaan. Aloite otettiin eri tahoilla lähes poikkeuksetta myönteisesti vastaan. Luonnollisesti koko ajan vaadittiin myös perusteluja siitä, miksi pitäisi edetä esitetyllä tavalla. Alkuvaiheen tunnusteluissa tuli esiin, että täydennyskoulutusorganisaatiota pidettiin outona tahona perusopetukseen liittyvien sisältöjen suunnittelijaksi ja tuottajaksi. Esille nousivat epäilyt opetuksen laadusta ja laadunvarmistuksesta: “perusopetushan kuuluu meille, kyllä mekin olisimme tämän hoitaneet”. Kun verkostomainen toimintatapa tuli esille, kiinnostus tuotanto- ja koordinaatiovastausta kohtaan laimeni. Opinto-

kokonaisuuksien hyväksyttäminen tiedekunnissa ja ainelaitoksilla on myöhemmin poistanut epäilyt opetuksen laadusta.

Toinen kummajainen oli se, että maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan rahoilla suunniteltiin opetusministeriön hallinnonalan toimintaa. Kun opetusministeriö kuitenkin näki yhtä lailla kuin maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä Rural Studies -opintojen valtakunnallisen tarpeen ja hyväksyi ensin Itä-Suomen lääninhallituksen myöntämän ESR -rahoituksen hankkeen pilotointiin ja sitten myönsi hankkeelle verkostoyliopistorahoituksen, voidaan katsoa eri sektoriviranomaisten työskennelleen yhteistoiminnallisesti hyvän yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Opiksi ja hyödyksi

Verkostomainen yliopisto-opetushanke on iso hanke. Rural Studies on monitieteisyydessään vielä erityisen vaativa. Tuskin kukaan mukana olevista toimijoista olisi voinut toteuttaa sitä yksin ja omin voimin. Lyömällä hynttyyt yhteen olemme kaikki onnistuneet. Voittaja on asiakas – yliopisto-opiskelija – jonka valinnanmahdollisuudet ovat kasvaneet ja jolle on tullut mahdollisuus erikoistua maaseutukysymyksiin yliopistosta ja pääaineesta riippumatta. Myös loppuasiakas – suomalainen maaseutu – on voittanut, kun maassa viimeinkin koulutetaan yliopistotasolla asiantuntijoita tekemään työtä maaseudun hyväksi.

Rural Studies-esineistöä

..... lisää kuvia

Rural Studies-esineistöä

..... lisää kuvia

Lähteet:

- Aho, Seppo–Ilola, Heli 2006:
Toinen koti maalla? Kakkosasuminen ja maaseudun elinvoimaisuus. Lapin yliopiston kauppatieteiden ja matkailun tiedekunnan julkaisuja B. Tutkimusraportteja ja selvityksiä. Rovaniemi.
- Alasuutari, Pertti 1996:
Toinen tasavalta. Suomi 1946–1994. Vastapaino, Tampere.
- Granberg, Leo–Csida, András 2003:
Kylätoiminnasta maaseutupoliitiikan verkostoon. Maaseudun uusi aika 1/2003, 7–20.
- Hyvärinen, Seija 2001:
Maaseutuopinnot Suomen yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Julkaisuja 75. Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Mikkeli.
- Hyyryläinen, Torsti–Uusitalo, Eeva 2006:
Maaseutuopinnot tieteidenvälisenä opintokokonaisuutena: Rural Studies -verkoston synty ja opiskelijoiden motiivit. Terra 118:3–4, 243–248.
- Inglehart, Ronald 1997:
Modernization and postmodernization. Cultural, economic, and political change in 43 societies. Princeton University Press, Princeton.
- Kumpulainen, Mikko 2006:
Maailmalle menetetty vai korkoa kasvanut? Koulutetut muuttajat maaseudun kannalta. Joensuun yliopisto. Karjalan tutkimuslaitoksen raportteja N:o 1/2006. Joensuu.
- Kytö, Hannu–Aatola, Leena 2006:
Muuttuva maallemuuttaja. Maallemuuttajien elämäntavat ja maallemuuton mukanaan tuomat muutokset. Kuluttajatutkimuskeskus. Julkaisuja 3/2006. Helsinki.
- Luonnontieteellisen tiedekunnan opinto-opas 2002–2004.
 Oulun yliopisto.
- Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2000:
Ihmisten maaseutu – tahdon maaseutupoliittikka. Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma vuosille 2001–2004. Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmä. Julkaisuja 8/2000. Helsinki.
- Muilu, Toivo–Rusanen, Jarmo 1991:
Maaseutu suunnittelumaantieteen opetuskohteena Oulun yliopistossa (Rural areas as a topic of teaching in Applied Geography at the University of Oulu). Terra 103:3, 258–263.
- Mumford, Michael D. 2002:
Social Innovation: Ten Cases From Benjamin Franklin. Creativity Research Journal. Vol. 14, No. 2, 253–266.
- Pohjanheimo, Esa 1997:
Arvojen muutos, työ ja sosiaalinen tausta: Tutkimus työikäisistä pyhtääläisistä 1982–1993. Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitoksen tutkimuksia 1997, 1. Helsinki.
- Puohiniemi, Martti 2002:
Arvot, asenteet ja ajankuva. Limor, Vantaa.
- Puohiniemi, Martti 2006:
Täsmäelämän ja uusyhteisöllisyyden aika. Limor, Vantaa.
- Pyysäinen, Jarkko–Anderson, A.–McElwee, G.–Vesala, Kari 2006:
Developing the entrepreneurial skills of farmers: some myths explored. International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research 12 (1), 21–36.
- Rannikko, Pertti 2003:
Kylä muutoksen objektina ja subjektina: takaisin Revonkylään. Teoksessa Puhakka, Antero–Suutari, Minna–Tedre, Silva (toim.): Notkea liike. Pirkkoliisa Ahposen juhlaKirja. Joensuun yliopisto, Yhteiskuntapolitiikan tutkimuksia no. 11. Joensuu.
- Ritola-Pesonen, Ulla 2000:
Matkailualan verkostoyliopisto. Esittelymoniste 2000. Savonlinna.

- Rogers, Everett M. 2003:
Diffusion of innovations. Free Press, New York.
- Rouhiainen, Vesa 2001:
Driving a Toyota in Adidas clothes? The rural image in Finland. In: Eóvarósson, Ingi Rúnar (ed.): *Bright Summer Nights and Long Distances. Rural and Regional Development in the Nordic-Scottish Context*. University of Akureyri.
- Toimintakertomukset 2000, 2001, 2002 ja 2003:
Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Mikkeli
- Tuorila, Helena 2006:
"Täällä on hyvä asua". *Kokemukset maaseudusta uutena asuinympäristönä*. Kuluttajatutkimuskeskus. Julkaisuja 4/ 2006. Helsinki.
- Vesala, Kari 1992:
Pienyrittäjien kontrollipremissit. Acta psychologica Fennica. Soveltavan psykologian monografioita 5. Helsinki.
- Woodward, Rachel–Kováč, Imre–Halfacree, Keith (eds.) 2002:
Leadership and Local Power in European Rural Development. Ashgate.

Painamattomat lähteet:

- Hyvärinen, Seija 2002:
Opiskelijoiden ideointiryhmän tuloksia? Työpaperi 19.2.2002.
- Hyvärinen, Seija–Pylkkänen, Päivi 2002:
Kiinnostavatko maaseutuun liittyvät opinnot? Yhteenveto kyselystä Helsingin, Joensuun ja Jyväskylän yliopiston opiskelijoiden parissa. Työpaperi.
- Rural Studies -hakulomakkeet 2002–2005 (arkistoitu Rural Studies -koordinaatioyksikköön)*.
- Rural Studies -jobdantokurssin palauteomakkeet 2002–2006 (arkistoitu Rural Studies -koordinaatioyksikköön)*.
- Siiskonen, Pirjo 2000:
Eco Studies ja Rural Studies: yliopistollisten koulutusohjelmien tuottaminen ja toteutus. Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Mikkeli. Selvitysraportti 31.3.2000.

Viittaukset verkkosivuihin:

- Maaseudun uusi aika -yhdistys (www.mua.fi)*
- Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä (www.maaseutupolitiikka.fi)*
- Oulun yliopiston maantieteen laitoksen opetustarjonta (www oulu.fi/geography/opetus/)*
- Rural Studies -verkosto (www.ruralstudies.fi)*
- Ruralia-instituutti (www.helsinki.fi/ruralia)*

Liiteosa

Kuvaus Rural Studies -verkoston toiminnasta

Rural Studies on itsenäisten yliopistojen kumppanuusverkosto, jolla on verkottunut johtamis- ja hallintomalli. Rural Studies -opintojen kokonaisuudesta ja kehittämisestä vastaa johtokunta, jossa on edustus kustakin verkostossa mukana olevasta yliopistosta sekä verkostoa koordinoivasta yksiköstä. Johtokunnassa on myös Rural Studies -opiskelijoiden edustus. Verkoston piirissä annettavan opetuksen laadusta vastaavat ainelaitokset. Vastuulaitoksia ovat ne ainelaitokset, jotka tarjoavat Rural Studies -opinto-oppaassa esitettyä opetusta tai toimivat yliopistossaan yhteyslaitoksena.

Verkoston hallinnosta ja yhteisistä palveluista vastaa koordinaatioyksikkö. Alusta asti koordinaatioyksikkönä on toiminut Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti (aiemmalta nimeltä Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus). Koordinaatioyksikkö ylläpitää verkko-opintotoimistoa, joka palvelee opiskelijoita ja opettajia, mutta myös muita maaseutuaiheista kiinnostuneita (ks. www.ruralstudies.fi).

Maaseutuopinnot ovat osa kymmenen yliopiston opetusta. Opetus toteutetaan sekä intensiivi- että etäopetuksena. Ohjelmaan on erillinen haku mutta ei omaa sisäänottoa. Opiskelijoita on otettu vuosittain noin 30. Opiskelijat valmistuvat oman yliopistonsa oppiaineista maaseutualan asiantuntijoiksi, ja he saavat jatko-opintokelpoisuuden omassa pääaineessaan. Opetus on suunnattu jäsenyliopistojen opiskelijoille, opetus pääosin suomenkielistä, joskin opetustarjonnassa on myös kaksi kokonaan englanninkielistä opintojaksoa.

Maaseutuopinnoissa opiskelija erikoistuu maaseutukysymyksiin monitieteisestä näkökulmasta. Opetus antaa opiskelijoille tiedollisia ja taidollisia valmiuksia havaita, jäsentää ja ratkaista maaseudun tutkimiseen ja kehittämiseen liittyviä ongelmia kestäväällä tavalla. Maaseutuopintojen suorittaminen luo edellytyksiä ymmärtää maaseutuun vaikuttavien sosio-ekonomisten ja kulttuuristen muutosten taustoja ja yhteyksiä.

Maaseutukysymyksiin erikoistunut maisteri hallitsee maaseutupolitiikan järjestelmän ja toimintamekanismit sekä näkee paikallisen kehittämisen yhteydet eri tasoilla tehtävään päätöksentekoon. Hän hallitsee maaseutututkimuksen metodologiaa ja osaa soveltaa tutkimustietoa käytäntöön. Maaseutututkijan tai kehittäjän on myös osattava toimia monitieteisissä ja -alaisissa tutkimus- ja kehittämisryhmissä. Lisäksi hänellä on valmius organisoida ja johtaa laaja-alaisia maaseudun kehittämishankkeita, joissa paikallisten voimavarojen mobilisointi yhdistyy strategiseen kehittämiseen.

Verkosto tarjoaa maaseutualan opintoja tällä hetkellä noin 100 opintopistettä. Opintoihin kuuluu lisäksi 20–40 opintopisteen laajuinen pro-gradu. Ohjelmassa on tutkielmatyötä tukeva intensiivinen gradupolku-prosessi. Opintokokonaisuus on integroitu työelämään ja maaseutualan työmarkkinoiden tarpeisiin. Verkostolla on oma laatujärjestelmä, johon sisältyy sekä opiskelija- että työelämäpalaute.

Rural Studies -opiskelijatilastoja vuosilta 2002–2006

Vuosina 2002-06 aloittaneet Rural Studies perustutkinto- ja jatko-opiskelijat

Yliopisto / RS-opiskelujen aloitusv.	2002	2003	2004	2005	2006	Yht.	%
<i>Helsingin yliopisto</i>	5	4	1	8	4	22	13,8
<i>Joensuun yliopisto</i>	4	3	8	5	8	28	17,6
<i>Jyväskylän yliopisto</i>	5	2	5	4	2	18	11,3
<i>Kuopion yliopisto</i>	1	4	3	1	2	11	6,9
<i>Lapin yliopisto</i>	0	0	3	1	0	4	2,5
<i>Oulun yliopisto</i>	7	5	5	4	3	24	15,1
<i>Tampereen yliopisto</i>	3	4	4	5	5	21	13,2
<i>Turun yliopisto</i>	5	3	5	3	3	19	11,9
<i>Vaasan yliopisto</i>	1	3	4	2	2	12	7,5
Yhteensä:	31	28	38	33	29	159	100,0

Sukupuoli:	2002	2003	2004	2005	2006	Yht.	%
<i>Miehiä</i>	3	2	3	4	2	14	8,8
<i>Naisia</i>	28	26	35	29	27	145	91,2
Yhteensä:	31	28	38	33	29	159	100,0

Ikä RS-opintojen alussa:	2002	2003	2004	2005	2006	Yht.	%
<i>20-24 vuotta</i>	8	16	14	10	13	61	38,4
<i>25-29 vuotta</i>	14	6	16	13	7	56	35,2
<i>30-34 vuotta</i>	4	2	4	5	3	18	11,3
<i>yli 35 vuotta</i>	5	4	4	5	6	24	15,1
Yhteensä:	31	28	38	33	29	159	100,0

Kotilääni:	2002	2003	2004	2005	2006	Yht.	%
<i>Etelä-Suomen lääni</i>	3	4	3	7	7	24	15,1
<i>Länsi-Suomen lääni</i>	11	9	19	16	9	64	40,3
<i>Itä-Suomen lääni</i>	4	6	8	6	9	33	20,8
<i>Oulun lääni</i>	7	7	6	3	2	25	15,7
<i>Lapin lääni</i>	0	1	1	1	1	4	2,5
<i>Ei tietoa</i>	6	1	1	0	1	9	5,7
Yhteensä:	31	28	38	33	29	159	100,0

Pääaine:	2002	2003	2004	2005	2006	Yht.	%
<i>Aluetiede, maantiede (1)</i>	11	12	12	8	7	50	31,4
<i>Yhteiskuntatieteet (2)</i>	8	5	7	3	2	25	15,7
<i>Maa- ja metsätaloustieteet (3)</i>	3	3	4	5	4	19	11,9
<i>Ympäristö- ja biotieteet (4)</i>	4	3	3	5	3	18	11,3
<i>Humanistiset tieteet (5)</i>	3	3	2	3	6	17	10,7
<i>Talous- ja matemaattiset tieteet (6)</i>	2	0	3	7	2	14	8,8
<i>Kasvatus- ja käyttäytymistieteet (7)</i>	0	2	3	0	2	7	4,4
<i>Oikeustieteet (8)</i>	0	0	1	1	2	4	2,5
<i>Muut (9)</i>	0	0	3	1	1	5	3,1
Yhteensä:	31	28	38	33	29	159	100,0

(1) aluetiede, maantiede, suunnittelumaantiede, kulttuurimaantiede, yhteiskuntamaantiede, luonnonmaantiede

2) yhteiskuntapolitiikka, sosiologia, psykologia, sosiaalipsykologia, sosiaalipolitiikka, kansainväliset suhteet, kunnallisala, hallintotiede, tiedotusoppi, yleinen valtio-oppi, matkailututkimus, yhteisöviestintä

(3) metsäympäristön hoito ja suunnittelu, kotieläintiede, maatalous, maatalouspolitiikka, kotitaloustiede, elintarvike-ekonomia, kasvinviljelytiede

(4) ympäristönsuojelutiede, ympäristötiede, eläinbiotekniikka, ympäristöbiologia, ympäristöhygienia, soveltava eläintiede, agroekologia

(5) suomen historia, englantilainen filologia, etnologia, informaatiotutkimus, kotimainen kirjallisuus, kulttuuriantropologia, kulttuurihistoria

(6) finanssihallinto, yleinen laskentatoimi, yrittäjyys, tilastotiede,

(7) kasvatustiede, kehityspsykologia, taidekasvatus, varhaiskasvatus,

(8) ympäristöoikeus, kunnallisoikeus

(9) hoitotiede, arkkitehtuuri, tietojärjestelmätiede

Pääaine		Rural Studies -opintojen aloitusvuosi					Yht.
		2002	2003	2004	2005	2006	
1	<i>agroekologia</i>		1			2	3
2	<i>aluetiede</i>	1	5	5	3	2	16
3	<i>arkkitehtuuri</i>			2			2
4	<i>biologia</i>				1		1
5	<i>ekologia ja ympäristönhoito</i>					1	1
6	<i>elintarvike-ekonomia</i>				1		1
7	<i>eläinbiotekniikka</i>		1				1
8	<i>englantilainen filologia</i>			1			1
9	<i>etnologia</i>	1					1
10	<i>finanssihallinto</i>				2		2
11	<i>hallintotiede</i>			1	1		2
12	<i>hoitotiede</i>			1			1
13	<i>informaatiotutkimus</i>	1					1
14	<i>kansainväliset suhteet</i>			1	1		2
15	<i>kansatiede</i>				1		1
16	<i>kasvatustiede</i>			1		2	3
17	<i>kasvinviljelytiede</i>				1		1
18	<i>kotieläintiede</i>	1					1
19	<i>kotimainen kirjallisuus</i>		1				1
20	<i>kotitaloustiede</i>				1	2	3
21	<i>kulttuuriantropologia</i>		1		1	1	3
22	<i>kulttuurihistoria</i>		1				1
23	<i>kulttuurimaantiede</i>	1	1	1		1	4
24	<i>kunnallisala</i>	1					1
25	<i>kunnallisoikeus</i>				1	1	2
26	<i>luonnonmaantiede</i>	1					1
27	<i>maantiede</i>	3	4	4	2	3	16
28	<i>maatalouden liiketal.tiede</i>		1				1
29	<i>maatalousekonomia</i>				1		1
30	<i>maatalouspolitiikka</i>	1					1
31	<i>maisemantutkimus</i>					1	1
32	<i>matkailututkimus</i>			1			1
33	<i>metsäekonomia ja suunn.</i>				1	1	2
34	<i>metsäymp. hoito ja suunn.</i>	1	1	3			5
35	<i>psykologia</i>		1				1
36	<i>saksan kieli ja kääntäminen</i>					2	2
37	<i>sosiaaliantropologia</i>					1	1
38	<i>sosiaalipolitiikka</i>		1				1
39	<i>sosiaalipsykologia</i>		1				1
40	<i>sosiologia</i>	3	1	1			5
41	<i>soveltava biotekniikka</i>				1		1
42	<i>soveltava eläintiede</i>			1			1
43	<i>suomen historia</i>	1		1	1	2	5
44	<i>suunnittelumaantiede</i>	5	2	2	2	1	12
45	<i>taidekasvatus</i>			1			1
46	<i>tiedotusoppi</i>			1			1
47	<i>tietojärjestelmätiede</i>				1		1
48	<i>tilastotiede</i>				1		1

Liiteosa

	2002	2003	2004	2005	2006	Yht.
49			1			1
50					1	1
51				1	1	2
52	3	3	2	1		9
53			1			1
54	1		1			2
55	1				1	2
56				1		1
57			1	1		2
58	1					1
59			1			1
60	1		1	1		3
61			1		1	2
62	1	1		1		3
63	1	1				2
64	1		1	3	2	7
Yhteensä	31	28	38	33	29	159

Koordinaatioryhmä kumppanuuden alkuna

Koordinaatioryhmää voi perustellusti pitää Rural Studies -kumppanuuden esiverkostona. Ryhmä koottiin vuoden 2001 aikana kutsumalla laajasti maaseutuopetuksesta kiinnostuneita tahoja kumppanuuspöytään. Ryhmä osallistui aktiivisesti monitieteisten maaseutuopintojen suunnitteluun. Työskentely alkoi konkretisoitua sen jälkeen, kun Rural Studies oli ensi kertaa esitelty julkisesti maaseutututkijatapaamisessa Rovaniemellä elokuussa 2001.

Ryhmän ensimmäinen varsinainen suunnittelukokous järjestettiin Tertin kartanossa, Mikkelin Norolassa 1.–2.2.2002. Työpajaksi nimetyn tapaamisen tavoitteena oli luoda yhteistä näkemystä ja strategiaa maaseutuopintojen tarjonnan kehittämiseksi Suomessa. Työpajaan osallistui 17 henkilöä kuudesta eri yliopistosta.

Ryhmä toimi tiiviissä yhteistyössä Rural Studies -pilotointihankkeen (ESR) koordinaattorin, Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen Mikkelin yksikön kanssa. Ryhmä toimi kyseisen hankkeen ohjausryhmänä, josta syystä siinä oli myös Itä-Suomen lääninhallituksen edustus. Ryhmän toimikausi päättyi kesäkuussa 2002 verkostosopimuksen solmimiseen ja sitä seuranneeseen Rural Studies -johtokunnan ensimmäisen toimikauden alkamiseen. Useat koordinaatioryhmässä toimineet nimitettiin yliopistojensa edustajiksi uuteen Rural Studies -johtokuntaan.

Ryhmällä oli lisäksi laajempi yhteysverkosto, johon kuuluivat maaseutukysymyksistä kiinnostuneita henkilöitä eri yliopistoista. Yhteysverkostoa laajennettiin tarpeen mukaan ja siihen on eri aikoina kuulunut noin 60–80 henkilöä. Yhteysverkoston ylläpidosta vastasi kukin yliopistoyksikkö kohdaltaan erikseen, ja kokonaisuutena tiedottamisesta vastasi Mikkelin yksikkö. Yhteysverkosto on saanut tietoa hankkeen vaiheista ja tuloksista säännöllisesti, noin 2–3 kertaa vuodessa.

Rural Studies -koordinaatioryhmä 2001–2002

Alanen Ilkka,

akatemiaturkija, Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Eklund Erland,

forskningschef, Helsingfors universitet, forskningsinstitutet vid Svenska social- och kommunalhögskolan

Haakana Anne,

sivistystoimentarkastaja, Itä-Suomen lääninhallitus/sivistysosasto

Haveri Arto,

professori, Tampereen yliopisto, kunnallistieteiden laitos

Häkli Jouni,

professori, Tampereen yliopisto, aluetieteen ja ympäristöpolitiikan laitos

Jokinen Pekka,

yliaassistentti, Tampereen yliopisto, aluetieteen ja ympäristöpolitiikan laitos

Kainulainen Kimmo,

erikoistutkija, Oulun yliopisto, Kajaanin kehittämiskeskus

- Katajamäki Hannu,
tutkimusjohtaja, Vaasan yliopisto, Levón-instituutti
- Kola Jukka,
professori, Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos
- Mikkonen Kauko,
professori, Vaasan yliopisto, aluetieteen laitos
- Muilu Toivo,
yliassistentti, Oulun yliopisto, maantieteen laitos
- Niemelä Juha. S,
johtaja, Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Seinäjoki
- Niittykangas Hannu,
professori, Jyväskylän yliopisto, taloustieteiden tiedekunta
- Oksanen Annukka,
tutkija, Turun yliopisto, maantieteen laitos
- Rannikko Pertti,
professori, Joensuun yliopisto, yhteiskuntapolitiikan laitos
- Siiskonen Pirjo,
johtaja, Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Mikkeli
- Sumelius John,
professori, Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos
- Talman Paavo,
professori, Helsingin yliopisto, maantieteen laitos
- Tykkyläinen Markku,
professori, Joensuun yliopisto, maantieteen laitos
- Virkkala Seija,
erikoistutkija, Jyväskylän yliopisto, Chydenius-Instituutti
- Yli-Jokipii Pentti,
professori, Turun yliopisto, maantieteen laitos

Rural Studies -johtokuntien jäsenet

Kaudet:	2002-2004	2004-2006	2006-2008
Aho Seppo, erikoistutkija, <i>Lapin yliopisto, matkailututkimus-oppiaine</i>	jäsen	jäsen	jäsen
Alanen Ilkka, akatemiaturkija, <i>Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos</i>	varaj.	–	–
Eklund Erland, professori, <i>Åbo Akademi, samhällsvetenskapliga institutionen</i>	–	–	jäsen
Finnäs Fjalar, professori, <i>Åbo Akademi, samhällsvetenskapliga institutionen</i>	–	–	varaj.
Granberg Leo, professori (ma.), <i>Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos</i>	–	–	varaj.
Helkama Klaus, professori, <i>Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos</i>	vpj	vpj	vpj
Häkli Jouni, professori, <i>Tampereen yliopisto, yhdyskuntatieteiden laitos</i>	jäsen	jäsen	jäsen
Hänninen Vilma, professori, <i>Kuopion yliopisto, sosiaalipolitiikan ja sosiaalipsykologian laitos</i>	–	–	varaj.
Ilmonen Kari, professori (ma.), <i>Jyväskylän yliopisto, Chydenius-Instituutti</i>	–	varaj.	varaj.
Jokinen Pekka, yliassistentti, <i>Tampereen yliopisto, yhdyskuntatieteiden laitos</i>	varaj.	varaj.	varaj.
Kahiluoto Helena, tutkimusjohtaja, <i>Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Mikkeli</i>	varaj.	–	–
Kainulainen Kimmo, tutkija, <i>Oulun yliopisto, Kajaanin kehittämiskeskus</i>	varaj.	–	–
Katajamäki Hannu, professori, <i>Vaasan yliopisto, aluetieteen laitos</i>	pj	pj	pj
Keränen Heimo, kehityspäällikkö, <i>Oulun yliopisto, Kajaanin kehittämiskeskus</i>	–	varaj.	–
Kurki Sami, professori, <i>Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Seinäjoki</i>	–	–	varaj.
Köppä Tapani, tutkimusjohtaja, <i>Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Mikkeli</i>	–	varaj.	–
Littunen Hannu, professori, <i>Kuopion yliopisto, kauppätieteiden laitos</i>	–	–	jäsen
Malmsten (os. Oksanen) Annukka, assistentti, <i>Turun yliopisto, maantieteen laitos</i>	varaj.	varaj.	jäsen
Mikkonen Kauko, professori emeritus, <i>Vaasan yliopisto, aluetieteen laitos</i>	varaj.	varaj.	–
Muilu Toivo, tutkimusprofessori, <i>Oulun yliopisto, maantieteen laitos</i>	jäsen	jäsen	jäsen
Mustonen Mirja, vastaava suunnittelija, <i>Kuopion yliopisto, koulutus- ja kehittämiskeskus</i>	varaj.	varaj.	–
Niemelä Tarja, professori (ma.), <i>Jyväskylän yliopisto, yritysoppiaine</i>	–	jäsen	jäsen
Niittykangas Hannu, professori, <i>Jyväskylän yliopisto, yritysoppiaine jäsen</i>	jäsen	–	–

Liiteosa

Kaudet:	2002-2004	2004-2006	2006-2008
Palviainen Simo, lehtori, <i>Joensuun yliopisto, yhteiskuntapolitiikan oppiaineryhmä</i>	–	–	<i>varaj.</i>
Ponnikas Jouni, erikoistutkija, <i>Oulun yliopisto, Kajaanin yliopistokeskus, Lönnrot-instituutti</i>	–	<i>varaj.</i>	<i>varaj.</i>
Puuronen Jorma, kehittämisspäällikkö, <i>Lapin yliopisto, Avoim yliopisto</i>	<i>varaj.</i>	<i>varaj.</i>	<i>varaj.</i>
Rannikko Pertti, professori, <i>Joensuun yliopisto, yhteiskuntapolitiikan oppiaineryhmä</i>	<i>jäsen</i>	<i>jäsen</i>	–
Siiskonen Pirjo, johtaja, professori, <i>Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, Mikkeli,</i>	<i>jäsen</i>	<i>jäsen</i>	<i>jäsen</i>
Tikkanen Irma, professori, <i>Kuopion yliopisto, kauppatieteiden laitos</i>	–	<i>jäsen</i>	–
Tykkyläinen Markku, professori, <i>Joensuun yliopisto, maantieteen oppiaineryhmä</i>	<i>varaj.</i>	<i>varaj.</i>	<i>jäsen</i>
Varis Miika, assistentti, <i>Kuopion yliopisto, kauppatieteiden laitos</i>	<i>jäsen</i>	–	–
Vesala, Kari, lehtori, <i>Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos</i>	<i>varaj.</i>	<i>varaj.</i>	–
Virkkala Seija, professori, <i>Vaasan yliopisto, aluetieteen laitos</i>	–	–	<i>varaj.</i>
Yli-Jokipii, Pentti, professori, <i>Turun yliopisto, maantieteen laitos</i>	<i>jäsen</i>	<i>jäsen</i>	<i>varaj.</i>

Opiskelijajäsenet

Kaudet:	2002-2004	2004-2006	2006-2008
Halttunen Katri, yht.yo., <i>Tampereen yliopisto, sosiaaliantropologia</i>	–	–	<i>jäsen</i>
Järvelä Pirkko, fil.yo., <i>Jyväskylän yliopisto, etnologia</i>	<i>varajäsen</i>	–	–
Kurkela Marja, hall.yo., <i>Tampereen yliopisto, aluetiede</i>	–	<i>jäsen</i>	–
Piekkari Tuija, mm.yo., <i>Joensuun yliopisto, metsäsuunnittelu ja metsäekonomia</i>	–	–	<i>varajäsen</i>
Rintahaka Heli, yht.yo., <i>Lapin yliopisto, kansainväliset suhteet</i>	–	<i>varajäsen</i>	–
Utunen Heini, fil. yo., <i>Oulun yliopisto, informaatiotutkimus</i>	<i>jäsen</i>	–	–

Rural Studies -opettajat 2002-2006

Vuosina 2002–2006 (31.12.2006 mennessä) järjestettyjen Rural Studies -opintojaksojen vastuu- ja tutoropettajat

Vastuu- /tutoropettaja	Vastuuyliopisto /vastuulaitos	Kurssi	Lukuvuosi
Aho, Seppo	<i>Lapin yliopisto, matkailututkimus- oppiaine</i>	<i>Uudistuva maaseutukulttuuri ja elinvoima</i>	<i>2004–2005 2005–2006</i>
Alanen, Ilkka	<i>Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteen ja filosofian laitos</i>	<i>Kanepin kolhoosien yksityistäminen Virossa</i>	<i>2002–2003</i>
	<i>Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteen ja filosofian laitos</i>	<i>Perheviljely vs. suurtuotanto: yli 100-vuotisen kiistan uusiutuminen maatalouden post-sosialistisessa transitiossa</i>	<i>2003–2004</i>
	<i>Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteen ja filosofian laitos</i>	<i>Maaseudun uudet rakenteet entisissä sosialistisissa maissa</i>	<i>2003–2004</i>
Björkell, Susanna	<i>Helsingin yliopisto, Social och kommunal högskolan</i>	<i>Ecological Modernisation and Rural Development</i>	<i>2004–2005 2005–2006</i>
Eklund, Erland	<i>Helsingin yliopisto, Social och kommunal högskolan</i>	<i>Ecological Modernisation and Rural Development</i>	<i>2004–2005 2005–2006</i>
Granberg, Leo	<i>Helsingin yliopisto, Aleksanteri instituutti</i>	<i>Transformation of Rural Areas in European Post-Socialist Countries</i>	<i>2005–2006</i>
Hankonen, Nelli	<i>Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos</i>	<i>Sosiaalipsykologisen maaseutututkimuksen verkkokurssi</i>	<i>2004–2005 2005–2006</i>
Hytinkoski, Pekka	<i>Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos</i>	<i>Maaseudun paikallistalouden kestävä kehittäminen</i>	<i>2004–2005 2005–2006 2006, syyslukukausi</i>
Hyyryläinen, Torsti	<i>Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos</i>	<i>Ekskursio maaseudun kehityksymyksiin</i>	<i>2002–2003 2003–2004 2004–2005 2006, syyslukukausi</i>
	<i>Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos</i>	<i>Kehittämisen taito maaseutukontekstissa</i>	<i>2004–2005 2005–2006</i>

Liiteosa

Vastuu- /tutoropettaja	Vastuuyliopisto /vastuulaitos	Kurssi	Lukuvuosi
Ilmonen, Kari	<i>Jyväskylän yliopisto, Chydenius-instituutti</i>	<i>Maaseutukulttuurin pääomat</i>	<i>2004–2005 2005–2006</i>
Ilola, Heli	<i>Lapin yliopisto, matkailututkimus- oppiaine</i>	<i>Uudistuva maaseutukulttuuri ja elinvoima</i>	<i>2004–2005 2005–2006</i>
Jokinen, Pekka	<i>Tampereen yliopisto, yhdyksuntatieteiden laitos suojelun</i>	<i>Maaseudun luonnonvarojen hallinnan ja kohtaaminen</i>	<i>2002–2003 2003–2004 2005–2006</i>
Järvikoski, Timo	<i>Oulun yliopisto, kasvatustieteiden ja opettajakoulutuksen yksikkö</i>	<i>Asukaslähtöinen suunnittelu kylien kehittämishankkeissa</i>	<i>2003–2004</i>
Kahila, Petri	<i>Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos</i>	<i>Maaseutupolitiikan teoreettisia viitekehyksiä ja tutkimusaloja</i>	<i>2003–2004 2004–2005 2005–2006</i>
Katajamäki, Hannu	<i>Vaasan yliopisto, aluetiede</i>	<i>Maaseutututkimuksen metodologiset nykysuuntaukset</i>	<i>2002–2003 2003–2004 2004–2005 2005–2006 2006, syyslukukausi</i>
	<i>Vaasan yliopisto, aluetiede</i>	<i>Maaseutututkimuksen gradupolku</i>	<i>2002–2003 2003–2004 2004–2005 2005–2006</i>
	<i>Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos</i>	<i>Maaseudun kehittämisen suunnittelu- ja päätöksentekojärjestelmät</i>	<i>2004–2005 2005–2006</i>
Kiriakos, Carol	<i>Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos</i>	<i>Maaseudun ihmisten arvot, asenteet, maailmankuvat ja identiteetit</i>	<i>2003–2004</i>
Kola, Jukka	<i>Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos</i>	<i>Maatalouspolitiikan perusteet</i>	<i>2003–2004</i>
Kopoteva, Inna	<i>Helsingin yliopisto, Aleksanteri instituutti</i>	<i>Transformation of Rural Areas in European Post-Socialist Countries</i>	<i>2004–2005 2005–2006 2006, syyslukukausi</i>
Korkiakangas Pirjo	<i>Jyväskylän yliopisto, historian ja etnologian laitos</i>	<i>Maaseudun kulttuuri – ajan, tilan ja yhteisöllisyyden kietoutuma</i>	<i>2005–2006</i>

Vastuu- /tutoropettaja	Vastuuylipisto /vastuulaitos	Kurssi	Lukuvuosi
Köppä, Tapani	<i>Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos</i>	<i>Maaseudun paikallistalouden kestävä kehittäminen</i>	2002–2003 2004–2005 2005–2006 2006, syyslukukausi
Lehtola, Ilkka	<i>Joensuun yliopisto, maantieteen oppiaineryhmä</i>	<i>Maaseudun alueelliset kehityspiirteet</i>	2003–2004 2004–2005 2005–2006 2006, syyslukukausi
Lönnqvist, Bo	<i>Jyväskylän yliopisto, historian ja etnologian laitos</i>	<i>Maaseudun kulttuuri – ajan, tilan ja yhteisöllisyyden kietoutuma</i>	2003–2004 2004–2005
Malinen, Pentti	<i>Oulun yliopisto, maantieteen laitos</i>	<i>Euroopan syrjäiset maaseudut</i>	2003–2004 2004–2005
		<i>Syrjäisen maaseudun kehittäminen</i>	2005–2006 2006, syyslukukausi
Marsden, Terry	<i>Helsingin yliopisto, Social och kommunal högskolan</i>	<i>Ecological Modernisation and Rural Development</i>	2004–2005 2005–2006
Muilu, Toivo	<i>Oulun yliopisto, maantieteen laitos</i>	<i>Muuttuva Eurooppa</i>	2003–2004
	<i>Oulun yliopisto, maantieteen laitos</i>	<i>Euroopan syrjäiset maaseudut</i>	2003–2004 2004–2005
	<i>Oulun yliopisto, maantieteen laitos</i>	<i>Syrjäisen maaseudun kehittäminen</i>	2005–2006 2006, syyslukukausi
	<i>Oulun yliopisto, maantieteen laitos</i>	<i>Muuttuva maaseutu</i>	2004–2005
Mäkinen, Minna	<i>Jyväskylän yliopisto, historian ja etnologian laitos</i>	<i>Maaseudun kulttuuri – ajan, tilan ja yhteisöllisyyden kietoutuma</i>	2003–2004 2004–2005 2005–2006
Mäkinen, Pekka	<i>Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos</i>	<i>Maaseutuyrittäjyyden perusteet</i>	2004–2005
Niittykangas, Hannu	<i>Jyväskylän yliopisto, yrittäjyys-oppiaine</i>	<i>Yrittäjyyden ja uuden liiketoiminnan edistäminen</i>	2004–2005
Nummela, Ilkka	<i>Jyväskylän yliopisto, historian ja etnologian laitos</i>	<i>Maatalouden historia (kirjatentti)</i>	2002–2003 2004–2005

Liiteosa

Vastuu- /tutoropettaja	Vastuuyliopisto /vastuulaitos	Kurssi	Lukuvuosi
Paarlahti, Pauliina	<i>Oulun yliopisto, maantieteen laitos</i>	<i>Euroopan syrjäiset maaseudut</i>	<i>2004–2005</i>
	<i>Oulun yliopisto, maantieteen laitos</i>	<i>Syrjäisen maaseudun kehittäminen</i>	<i>2005–2006 2006, syyslukukausi</i>
Palviainen, Simo	<i>Joensuun yliopisto, yhteiskuntapolitiikan oppiaineryhmä</i>	<i>Ympäristö ja oikeudenmukaisuus, verkko-opinnot</i>	<i>2002–2003 2003–2004 2004–2005</i>
Pylkkänen, Päivi	<i>Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos</i>	<i>Kehittämisen taito maaseutukontekstissa</i>	<i>2004–2005 2005–2006</i>
Rannikko Pertti	<i>Joensuun yliopisto, yhteiskuntapolitiikan oppiaineryhmä</i>	<i>Ympäristö ja oikeudenmukaisuus, verkko-opinnot</i>	<i>2002–2003 2003–2004 2004–2005 2005–2006</i>
Ratamáki, Outi	<i>Joensuun yliopisto, yhteiskuntapolitiikan oppiaineryhmä</i>	<i>Ympäristö ja oikeudenmukaisuus, verkko-opinnot</i>	<i>2005–2006</i>
Reinikainen, Kalle	<i>Oulun yliopisto, kasvatustieteiden ja opettajakoulutuksen yksikkö</i>	<i>Asukaslähtöinen suunnittelu kylien kehittämishankkeissa</i>	<i>2003–2004</i>
Ruotsala, Helena	<i>Turun yliopisto, kulttuurien tutkimuksen laitos</i>	<i>Maaseudun muutos (kirjaintenti)</i>	<i>2002–2003</i>
Uusitalo, Eero	<i>Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos</i>	<i>Maaseutupolitiikan perusteet ja lähestymistavat</i>	<i>2003–2004 2005–2006</i>
	<i>Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos</i>	<i>Maaseudun kehittämisen suunnittelu- ja päätöksenteko- järjestelmät</i>	<i>2002–2003</i>
Vesala, Kari	<i>Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos</i>	<i>Maaseudun ihmisten arvot, asenteet, maailmankuvat ja identiteetit</i>	<i>2003–2004</i>
		<i>Sosiaalipsykologisen maaseutututkimuksen verkkokurssi</i>	<i>2004–2005 2005–2006</i>

Rural Studies –verkoston koordinaatiohenkilöstö 2001–2006

Verkostojohtaja Torsti Hyyryläinen	1.8.2001–
Opintosuunnittelija Seija Hämäläinen (os. Hyvärinen)	2.8.2004–30.6.2005
Suunnittelija Riitta Kaipainen	1.9.–31.12.2001
Opintosuunnittelija Marja Kerttu Kurkela	1.1.2006–
Suunnittelija, tekninen asiantuntija Marko Leppä, useita jaksoja	16.5.2004 alkaen
Tutkimussihteeri Mirja Marttinen, useita jaksoja	1.8.2001 alkaen
Erikoissuunnittelija Päivi Pylkkänen	1.2.2001–31.1.2003
Suunnittelija Vesa Rouhiainen, useita jaksoja	1.2.2003 alkaen
Ohjelmakoordinaattori Eeva Uusitalo	18.3.2002–

tästä Eevalta uusi teksti